

LUNDS
UNIVERSITET

Öppen Stadsutveckling

**En komparativ studie om öppen innovation och
hållbar stadsutveckling**

Developing the Open City

Peter Sannestad

Institutionen för kulturgeografi
och ekonomisk geografi
SGEL16

VT 2012

Handledare: Thomas Niedomysl

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.2 Syfte och Frågeställningar	5
2. Avgränsningar och definitioner	6
2.1 Geografisk avgränsning	6
2.2 Varför hållbar stadsutveckling?	7
2.3 Hållbarhetsbegreppet	9
3. Teori och tidigare forskning	11
3.1 Teori – Öppen innovation	11
3.2 Tidigare forskning	16
4. Metod och material	20
4.1 Neutral forskning och förförståelse	20
4.2 Kvalitativ forskningsmetod	21
4.3 Urval	23
4.4 Mitt material	25
5. Analysdelen	27
5.1 Region Skåne	27
5.2 Stockholms Läns Landsting	31
5.3 Region Skåne och Stockholms Läns Landsting	33
5.4 Testbäddar	35
5.5 Byggbranschens inneboende tröghet	37
6. Slutsatser	40
7. Sammanfattning	44

Referenslista	46
Bilagor	49
Bilaga 1, Intervjuguide	49

1. Inledning

Hållbara stadsdelar och hållbar stadsutveckling är något som länder, regioner, kommuner och alla andra tänkbara geografiskt avgränsande områden satsar på. Detta är inte särskilt konstigt då mer än hälften av världens befolkning bor i städer. En ökande befolkning i allmänhet och urbanisering i synnerhet bidrar till att städer runtom i världen måste expandera; städerna måste växa för att kunna möta befolkningens behov. En stad eller en stadsdel kan växa på en rad olika sätt. Exempelvis kan den växa utåt och ta i anspråk ännu oexploaterad mark, en stad kan också växa inåt och utnyttja redan bebyggd mark. På vilket sätt en stad än väljer att växa, torde ett hållbart sätt vara den bästa vägen.

Att utnyttja stadsmark som redan är bebyggd till någonting nytt, såsom en ny stadsdel, är ett fenomen som har vuxit sig starkare under de senaste 20 åren. Många städer runtom i världen väljer att transformera exempelvis gamla industri- eller hamnområden till attraktiva områden för boende. Två tydliga exempel på detta är Västra Hamnen i Malmö och Hammarby Sjöstad i Stockholm. Dessa stadsdelar byggdes på just gammal hamn- och industrimark. Fler aspekter som dessa två stadsdelar har gemensamt är att de byggdes med ett hållbarhetstänk. Allt ifrån energifrågor till boendemiljön skulle genomsyras av ett tydligt miljötänk; de skulle bli ”hållbara stadsdelar”. I denna uppsats kommer jag dock inte lägga fokus på Västra Hamnen eller Hammarby Sjöstad, jag kommer istället att komparera hur Region Skåne och Stockholms Läns Landsting (SLL) arbetar med hållbar stadsutveckling. Jag väljer således ett mer generellt perspektiv, istället för att titta på enskilda stadsdelar. Det är alltså arbetssättet, hur olika regioner konkret arbetar med hållbar stadsutveckling, bakom en hållbar stadsdel jag i denna uppsats ämnar studera närmare, och väljer i detta fall att jämföra Region Skånes arbetssätt med det hos SLL.

Med tanke på att städer utvecklas väldigt snabbt och att en ökande befolkning behöver ett urbant rum att leva och röra sig i, har gjort att hållbar stadsutveckling snabbt hittat sin väg som ett hett ämne på den politiska agendan. Ett annat begrepp som på senare tid fått en central roll i samhället är *innovation*, och kanske framför allt *öppen innovation*. Både öppen innovation och hållbar stadsutveckling kan tänkas ha relativt centrala roller inte bara hos Region Skåne och SLL, men också i EU:s utvecklingsprogram. Den klassiska definitionen av begreppet öppen innovation lyder: ”Open innovation is the use of purposive inflows and outflows of knowledge to accelerate internal innovation, and expand the markets for external use of innovation, respectively. [This paradigm] assumes that firms can and should use

external ideas as well as internal ideas, and internal and external paths to market, as they look to advance their technology” (Chesbrough, Vanhaverbeke & West 2006, s 1). Öppen innovation kan ses som ett arbetssätt där fokus ligger på olika samarbeten för att driva och effektivisera innovationsprocessen. En global och komplex utmaning som exempelvis utvecklingen av hållbara städer kan därför tänkas fungera som ett bra komplement till öppen innovation, då en så pass stor fråga bjuder in till samarbeten mellan olika aktörer. Det är tänkbart att en korrelation mellan öppen innovation och hållbar stadsutveckling går att finna. Det tankesättet har jag själv hela tiden haft under denna uppsats gång; att den öppna innovationsansatsen torde gå väl ihop med en stor global utmaning som fordrar kunskap och kompetenser från många aktörer om den ska lösas. Det skapas en bro begreppen emellan vilket gör att en tråd färgas röd genomgående i denna uppsats.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att närmare studera och analysera hur Region Skåne och Stockholms Läns Landsting arbetar med hållbar stadsutveckling och hur tekniska lösningar och innovationer implementeras, samt hur de förhåller sig till öppen innovation. Detta syfte har mynnat ut i ett antal mer specifika frågeställningar som kommer att analyseras och besvaras:

- Hur arbetar Region Skåne och Stockholms Läns Landsting med hållbar stadsutveckling?
- I hur stor utsträckning använder sig Region Skåne och Stockholms Läns Landsting av, samt hur förhåller de sig till, öppen innovation i arbetsprocessen?
- Hur implementeras nya innovationer och tekniska lösningar inom hållbar stadsutveckling?

2. Avgränsningar och definitioner

I detta kapitel kommer jag att presentera de avgränsningar jag har gjort. I detta fall handlar det mestadels om att jag har avgränsat mitt område till två olika geografiska platser som jag har valt att analysera och jämföra. Jag kommer även att gå igenom hur jag gjorde mitt urval, samt motivera varför jag valde att studera Region Skåne och SLL. Jag kommer också att presentera en kortare definition av hållbarhetsbegreppet och hållbar utveckling.

2.1 Geografisk avgränsning

Eftersom jag skriver mitt examensarbete för Region Skåne var det givet att valet på den ena regionen föll på just Skåne. Värt att notera är att jag hade valt Region Skåne som utgångspunkt även om detta inte hade varit ett examensarbete för Region Skåne, då detta är den region jag är mest bekant med. Exempelvis har stora delar av min undervisning rört delar av Region Skåne. Jag har således en fördel i att jag besitter mer kunskap om denna region än någon annan. Jag tror att resultatet vid en komparativ studie och vägen dit blir mest intressant då en viss förkunskap om, i detta fall, den ena regionen finns då det kan bli lättare att finna likheter respektive olikheter. Att valet föll på SLL var dock inte lika självklart. Innan valet på SLL kunde göras gick jag först igenom en rad olika dokument och hemsidor hos andra regioner, så som exempelvis Halland, Kalmar och Gävleborg för att nämna några. Det jag letade efter i dessa dokument och på hemsidorna var spår av framför allt öppen innovation i exempelvis utvecklingsrapporter. Detta visade sig dock vara en svårare än tänkt uppgift, då det inte nämndes särskilt mycket om innovation hos dessa mindre regioner. Jag började då istället att fokusera på storstadsregionerna Stockholm och Göteborg (Västra Götaland). Dessa påminde mer om Region Skåne, då det inte var några större svårigheter att finna konkreta spår av öppen innovation. Eftersom Västra Götaland tillsammans med Skåne, Halland och Gotland är de enda renodlade regionerna i Sverige (Sveriges kommuner och landsting, april 2012) ansåg jag att det skulle vara mer intressant att jämföra det skånska arbetssättet med det som bedrivs i SLL. Valet föll således på att jämföra Region Skåne med SLL. Denna region och landsting fungerar också som en geografisk avgränsning för studien.

Det finns inget "Region Stockholm" på samma sätt som det finns ett Region Skåne, motsvarigheten är alltså SLL. Det som formellt skiljer en region mot ett landsting är att i en region finns ett större regionalt utvecklingsansvar. En region ansvarar alltså för den regionala utvecklingen i större utsträckning (SKL, april 2012). Stockholm är detta till trots också en

region, då det är en av Sveriges tre storstadsregioner. Detta är en av faktorerna som gör dessa två regioner intressanta att jämföra; de är båda storstadsregioner men är, organisatoriskt, olik uppbyggda (ibid).

Jag fann det dock relativt intressant att det fanns så pass lite (eller ingenting) om öppen innovation att ta med sig från de mindre regionerna runtom i landet. Trots sin relativt unga ålder har begreppet skapat relativt mycket väsen kring sig, både bland akademiker men också praktiker, som exempelvis Huizingh (2011) poängterar. Av denna anledning trodde jag att spridningen av öppen innovation skulle vara större än vad den faktiskt visade sig att vara. Att det är storstadsregionerna i ett land som först tar till sig nyheter av detta slag är dock varken nytt eller ovanligt, och går att koppla till evolutionär ekonomi och tillväxtcykeln (Lundquist & Olander 2009). Den går ut på att ekonomins tillväxt hela tiden går i cykler där gammalt byts ut mot nytt. Dessa cykler bryts av radikala innovationer som blir tongivande för sin era, och brukar kallas GPT (General Purpose Technologies). Rent historiskt har dessa rört innovationer kring energiutveckling, kommunikation och infrastruktur. I de tidiga skedena av denna utveckling är det bara ett visst antal länder eller regioner som kan ta till sig teknologin, då de flesta inte har varken kompetens eller resurser till detta (Lundquist & Olander 2010). Tillväxtcykeln är alltså förankrad och begränsad till vissa geografiska platser. Till en början går utvecklingen endast framåt i storstadsregionerna, då dessa kan bidra med skalfördelar och den rätta kunskapen (Lundquist & Olander 2009).

Denna företeelse och teori skulle kunna gå att översätta till öppen innovation, och en anledning till att de mindre regionerna inte har nåtts av detta öppna sätt att arbeta med innovation på kan vara att de ännu inte har den kunskap och kompetens som behövs. Just eftersom öppen innovation är ett så pass nytt fenomen och arbetssätt har det bara fått fäste i storstadsregionerna. Evolutionär ekonomi (Lundquist & Olander 2009) skulle alltså kunna förklara varför det såg ut som det gjorde, när jag sökte efter information kring öppen innovation hos de olika regionerna.

2.2 Varför hållbar stadsutveckling?

Innovation, och speciellt öppen innovation, är något som inte bara är populärt inom den akademiska litteraturen, utan det står även högt upp på den politiska agendan och exempelvis i EU:s utvecklingsprogram (European Commission 2010). Men varför är hållbar stadsutveckling intressant i detta sammanhang? Vilken roll har hållbar stadsutveckling i förhållande till öppen innovation? I takt med att jordens befolkning ökar och faktumet att det

aldrig har bott så många människor i urbana områden som idag, gör att samhället måste anpassa sig efter detta och låta städer och stadsdelar växa på ett hållbart sätt (UN, maj 2012). År 2008 bodde för första gången i människans historia majoriteten av jordens befolkning i städer, snarare än på landsbygden. Denna utveckling ser även ut att fortskrida, och beräkningar har gjorts som visar på att två tredjedelar av världens befolkning år 2050 kommer att bo i urbana områden. Aldrig tidigare har en sådan kraftigt ökande urbanisering upplevts (ibid). Allt eftersom att städer växer sig större och mäktigare, koncentreras även exempelvis ekonomins centrala delar till dessa urbana miljöer. Städer och regioner runt om i världen är inte enbart mötesplatser för miljontals människor och olika kulturer, utan även för mer komplexa flöden såsom kapital, varor och tjänster. ”The safety, security and sustainability of cities and regions are thus increasingly becoming the centre of attention of policy-makers and practitioners from various administrative levels and countries around the world (Training Regions 2011, s 1).

Att försöka lösa de problem som uppstår med en allt större urban befolkning är ingen liten utmaning. Att världens städer i stor utsträckning bör växa på ett hållbart vis torde te sig tänkbart, då att växa ohållbart inte bör ses som en attraktiv lösning. Utmaningen är även en global sådan; en utmaning som behöver kunskap från en rad olika aktörer om denna ska lösas. Just hållbar stadsutveckling har blivit utpekad som ett intresseområde och en av dessa globala utmaningar (Cooke & Eriksson 2011). Dessa globala utmaningar ses dock inte enbart som problem, utan även som möjligheter. Eftersom att det är så pass stora och komplexa frågor och utmaningar som måste lösas, bjuder detta faktum in till många olika branschers samarbete. Öppenhet och samarbete är centrala delar i öppen innovation, och det är också här som hållbar stadsutveckling och öppen innovation kan tänkas mötas; en gemensam global utmaning som måste lösas. ”Both the OECD and the EU in their respective innovation strategies attach a great deal of importance to global and societal challenges as drivers for innovation and growth” (Cooke & Eriksson 2011, s 18). Detta citat visar på att innovation, enligt politikerna, har en central roll på den tänkta vägen till hållbara städer (som en global utmaning) och tillväxt.

Det kan visa sig att det krävs samarbete mellan en rad olika aktörer för att utveckla hållbara städer. Exempelvis krävs det att akademien och universiteten bidrar och levererar kunskap och att näringslivet utvecklar dessa. En stark innovationskraft torde behövas. Ett konkret exempel på en sådan tankegång är att Region Skåne har identifierat just hållbar stadsutveckling som ett huvudområde där särskilda insatser ska komma att bidra till en förhoppningsvis god

utveckling och ett framtida innovationsområde (Edelstam & Vogelmann 2011). En samverkan mellan det offentliga, akademiska och industrin (triple-helix), med fokus på innovation, ska leda till utvecklingen av hållbara städer. Något som Skåne, och speciellt med Malmö i spetsen, enligt Edelstam & Vogelmann (2011) ligger i framkant.

2.3 Hållbarhetsbegreppet

Hållbarhet, eller hållbar utveckling, är ett begrepp och ett fenomen som ständigt har varit på den politiska agendan sedan det myntades av Brundtlandkommissionen år 1987. Den klassiska, och nästan officiella, definitionen av begreppet kommer även därifrån och lyder: ”Development which meets the needs of current generations without compromising the ability of future generations to meet their own needs” (UNECE, maj 2012). Det handlar med andra ord om en utveckling som inte sker på bekostnad av framtida behov. Begreppet kom att färga av sig på all framtida utveckling som rörde det ekonomiska, ekologiska och sociala (ibid). Just denna definition används också av Europeiska Kommissionens expertgrupp för stadsmiljö (1996): ”När expertgruppen diskuterar hållbara städer utgår den ifrån följande välkända och accepterade definition av begreppet ”hållbar utveckling” som anges i Brundtlandrapporten” (European Commission 1996, s 14). Även Sveriges Riksdag (2010) använder sig av Brundtlandkommissionens definition av hållbarhet, men utvecklar även begreppet vidare: ”Ekonomisk tillväxt ses som en förutsättning för hållbar utveckling, men det krävs att denna blir mindre material- och energi-intensiv. Den ekologiska dimensionen innebär att en hållbar utveckling måste harmonisera med det globala ekosystemet utan att utarma naturkapitalet och att detta bl.a. kräver en minimerad påverkan på luft- och vattenkvaliteten. En socialt hållbar samhällsutveckling beskrivs som en utveckling som tillgodoser mänskliga behov och leder till rättvisa möjligheter för alla samhällsgrupper och generationer” (Sveriges Riksdag 2010, s 19). Dessa två anledningar har bidragit till att även jag väljer att använda mig utav denna definition av hållbarhetsbegreppet.

Hållbarhetsbegreppet kan upplevas som diffust i sin konstruktion, mestadels för att det appliceras på så många områden och används i så många kontexter. Jag väljer ändå att ha med just denna smått klassiska definition av begreppet, då jag inte vill att det ska ske någon förvirring i min uppsats i relation till begreppet hållbar stadsutveckling. Begreppet hållbar, i hållbar stadsutveckling, är väldigt brett och kan syfta på allt ifrån nya arbetsmodeller som effektiviserar en viss process, till tekniska lösningar som bidrar till en bättre miljö; dessa kan vara exempelvis solpaneler till tak eller ”grönare” byggmaterial. Hållbarhetsbegreppet kan

upplevas som något urvattnat, men jag vill ändå ha med Brundtlandkommissionens definition av begreppet för att förtydliga det som menas med hållbar stadsutveckling. För vilken stad eller stadsdel vill växa ohållbart?

3. Teori och tidigare forskning

I detta kapitel kommer jag att presentera den teori eller förhållningssätt som jag har använt mig utav, nämligen öppen innovation. Begreppet och teorin förklaras och sätts in i sin relevanta kontext. Öppen innovation utgör en central del av denna uppsats och är ständigt återkommande. Tidigare forskning samt en viss inblick i min använda litteratur kommer även att behandlas.

En viss teori kan ses som ett verktyg vars uppgift är att förklara exempelvis ett fenomen eller ett händelseförlopp. ”Teorier uttrycker något allmänt, något allmängiltigt, som ska förklara eller öka förståelsen av ett fenomen”(Thomassen 2007 s. 33). En teori kan alltså även ses som en tolkningsram, och beroende på vilken teori som används tolkas och behandlas ens material på olika vis. Det är således viktigt att poängtera att om de teoretiska glasögonen byts ut, kan materialet ses på ett annorlunda sätt. Synsättet kan alltså ändras. Det går inte att använda sig av all världens teorier, men det är viktigt att veta att när en teori väljs försvinner automatiskt andra.

3.1 Teori – öppen innovation

Innan begreppet öppen innovation kan definieras och kontextualiseras, är det på sin plats att först definiera vad innovation är och varför, samt på vilket sätt det överhuvudtaget är viktigt och relevant att studera. En definition som inte sällan används för att beskriva innovation, är följande: ”nyheter av ekonomisk betydelse” (Henning, Moodysson & Nilsson 2010, s 97). För att tydliggöra definitionen och innebörden av innovation, går det att säga att det handlar om nya lösningar eller produkter som innehar ett kommersiellt värde samt en praktisk tillämpning som samhället kan dra nytta av. Innovation är alltså inte detsamma som en uppfinning (något som kan definieras som ett tekniskt genombrott), utan kan vara processförbättringar eller stegvisa förbättringar av en redan tillgänglig produkt. En annan viktig aspekt som skiljer en innovation från en uppfinning, är att det kan ta väldigt lång tid innan en uppfinning får ett kommersiellt värde och på så sätt blir en innovation som samhället kan ta till sig. Enligt Henning et al. (2010) är innovationsprocessen ofta interaktiv och socialt förankrad; inte många innovationer kommer till från ett enskilt genis isolerade arbete. De skapas istället när individer och organisationer interagerar i komplexa processer (ibid). Inom öppen innovation, som kommer att behandlas mer djupgående senare, är human- och socialkapitalet väldigt viktigt, då det i många fall är personalkunskap som sprids och leder till fler innovationer

(Roijakkers, Vanhaverbeke & Wang 2012). Ett enda företag anses inte kunna rymma all nödvändig kompetens inom företaget, istället sker det samarbeten och utbyten (som ska leda till omställning och förnyelse) med andra företag och organisationer. Denna innovationsprocess är inte alltid rak och sekventiell, och föds inte nödvändigtvis hos ett företags forskning och utvecklingsavdelning, den genomsyras istället av många delar och gör oförutsägbara språng i processen (ibid). Region Skåne har, exempelvis, valt en egen definition av begreppet innovation. En definition som egentligen kan ses som en omskrivning och lyder: ”Innovation är den entreprenöriella process som ger en ny idé ett värde” (Region Skåne 2011, s 1). Region Skånes definition kan jämföras med den som SLL har tagit fram, som är: ”En idé eller uppfinning som blivit en produkt och spridits på marknaden” (SLL 2012, s 4). Vid en jämförelse av dessa två definitioner går det att se att de är väldigt lika varandra; båda lägger nämligen vikt på att en innovation inte blir till en innovation förrän den har fått ett kommersiellt värde.

På såväl nationell som på regional nivå satsas det på, och är av yttersta vikt att uppnå en, hållbar ekonomisk tillväxt. En sådan ekonomisk tillväxt kan beskrivas som ”[...]en långsiktig ökning av produktionsvärdet per capita” (Henning et al. 2010, s 95). En viktig aspekt i att uppnå denna hållbara, ekonomiska tillväxt på lång sikt är att satsa på kvalitativa förändringar såsom omställning och förnyelse istället för att stå och trampa i gamla fotspår. Det handlar om att stärka det, i denna studies fall, regionala innovationssystemet. Ett innovationssystem består av olika aktörer inom näringslivet, akademien och det offentliga som samspelar på olika plan, vars mål är att skapa hållbar tillväxt genom nya innovationer (Henning et al. 2010). Ett regionalt innovationssystem består således av de spelare som agerar under samma institutionella ramverk inom en och samma region; ”Alla delar av ekonomins struktur och institutionella förutsättningar som påverkar innovation” (Henning et al. 2010, s 101). Just innovation kan alltså ha en stor roll i att främja en hållbar ekonomisk tillväxt. Att innovation är ett begrepp som står högt upp på agendan går inte enbart att finna i den akademiska litteraturen, utan begreppet är även centralt inom exempelvis EU:s utvecklingsprogram. EU:s vision till år 2020 är att skapa en smart, hållbar och inkluderande ekonomi. Den smarta tillväxten lägger fokus på just innovation; EU vill att ekonomin ska baseras på kunskap och innovation. Denna ansats anser de ge bäst tillväxt samt öka antalet arbetstillfällen inom EU. Detta ska bland annat uppnås genom större investeringar inom forskning och utveckling (European Commission 2010). Enligt ett statistiskt dokument från European Commission (2012) framgår det att innovation och forskning och utveckling är de faktorer som spelar

störst roll när det kommer till tillväxt i en kunskapsbaserad ekonomi. De länder som har satsat och satsar mycket på forskning och utveckling, exempelvis Sverige som är innovationsledare inom EU, har även klarat sig relativt helskinnade ur den ekonomiska krisen. Med bland annat detta som bakgrund anses innovation vara en av nycklarna för en hållbar, ekonomisk tillväxt (ibid).

Med boken *Open Innovation: The new imperative for creating and profiting from technology*, myntade Henry Chesbrough (2003) begreppet "open innovation", eller "öppen innovation" på svenska. En definition som ofta används för detta begrepp, och som presenterades i inledningen, är Chesbroughs egen som lyder: "Open innovation is the use of purposive inflows and outflows of knowledge to accelerate internal innovation, and expand the markets for external use of innovation, respectively. [This paradigm] assumes that firms can and should use external ideas as well as internal ideas, and internal and external paths to market, as they look to advance their technology" (Chesbrough et al. 2006, s 1). Definitionen och citatet innefattar betydelsen av öppen innovation, som enligt Chesbrough (2003), handlar om en intern användning av extern kunskap, samtidigt som man externt delar med sig av intern kunskap (Huizingh 2011). Motsatsen till öppen innovation är stängd innovation, vilket är en mer traditionell och industriell ansats, där forskare hos det egna företagens forskning och utvecklingsavdelning står för nya innovationer, utan ett externt kunskapsutbyte. Det sker under kontrollerade former, där det står klart vem som äger kunskapen (Chesbrough 2003).

Efter detta har begreppet och innebörden öppen innovation fått ett rejält uppsving och blivit till ett hett ämne i många kretsar. Det är dock fortfarande ett relativt nytt begrepp, och sätt att arbeta på inom innovation (Huizingh 2011). Med detta sagt är öppen innovation redan relativt väletablerat bland både akademiker och praktiker (Roijakkers et al. 2012). Ett konkret exempel som visar på att öppen innovation (open innovation) verkligen är ett hett ämne är antalet träffar som kommer upp via en sökning på Google Scholar; en bit över två miljoner. Genomförs samma sökning, fast med Chesbroughs bok *Open Innovation: The new imperative for creating and profiting from technology* istället, fås resultatet att sedan den kom ut (2003) har den citerats över 5000 gånger (Google Scholar, april 2012). Öppen innovation kan dock knappast betraktas som en revolutionerande företeelse, utan snarare som en vidareutveckling. Även om Chesbroughs bok hade stor genomslagskraft, och i viss mån utgjorde ett startskott, har fenomenet öppen innovation en längre historia. Exempelvis har företag i flera decennier utnyttjat externa kunskapsflöden för att förbättra den interna innovationsprocessen (Huizingh 2011). Chesbroughs verk blev ändå en viktig milstolpe. Han gav fenomenet ett namn, ett

ansikte. Han satte en etikett på vad som i relativt stor utsträckning redan skedde, och samlade både akademiker och praktiker under samma tak. Detta blev sedan mer greppbart och kunde utvecklas vidare, i en redan sammanlänkad ekonomi och värld (ibid).

Som tidigare nämnts är inte öppen innovation ett purfärskt fenomen, och diverse aktörer har exempelvis nyttjat extern kunskap i årtal (Huizingh 2011). Exempel på detta är Astra Zeneca som tidigt arbetade med diverse universitet i sitt utvecklingsarbete, och Silicon Valley som är något av ett klassiskt exempel när det kommer till gränsöverskridande innovationsarbete (Remneland 2010). Värt att notera är att det dock finns olika grader av öppen innovation, som är ett brett begrepp. Det är idag relativt vanligt att arbeta med öppen innovation så som Chesbrough definierar det, i den meningen att den kunskap och de kapaciteter som kombineras när nya innovationer skapas är fördelade mellan flera olika, fristående organisationer. Företag och organisationer samarbetar gränsöverskridande (ibid). Det finns en koppling till begreppet och fenomenet ”öppen källkod” (en programmeringskod som ligger öppen för alla att modifiera, läsa och sprida) som verkligen är öppen. Detta är något som är vanligt inom mjukvarubranschen och ett exempel är Wikipedia. Där får vem som helst ändra och förbättra artiklar hur de än vill. Det finns inget patent som skyddar kunskapen (ibid).

Det handlar i mångt och mycket om att öppna upp innovationskedjan och ta till vara på både intern och extern kunskap, via nya relationer och samarbeten. I ett allt mer komplext samhälle och en globaliserad värld ställs människan inför stora, komplexa utmaningar där den interna kunskapen inte längre är tillräcklig (Roijakkers et al. 2012). De som anammar en mer öppen syn på innovation kan använda sig av ett marknadstänk istället för en fast hierarki, för att uppnå en kommersialisering av innovationer; icke använd, intern teknologi fasas ut för kommersialisering (ibid). Enskilda företag kan inte längre monopolisera kunskap inom en viss region, inte ens de största företagen kan göra detta. Bara för två decennier sedan hade de stora företagen forskning och utvecklingsavdelningar som hade större forskningskapacitet än de flesta universitet (Roijakkers et al. 2012). Enligt Roijakkers et al. (2012) är en av anledningarna till att det numera oftast inte ser ut på detta vis, att innovationsprocessen tog för lång tid: ”[...]big companies were pressured by shareholders to focus on short-term profits. Long-term research was increasingly seen as too expensive” (Roijakkers et al. 2012, s 422). Kunskapslandskapet är idag för heterogent och består av för många spelare för att all kunskap ska kunna finnas hos en enda aktör. Istället arbetar en rad olika aktörer på sin del av pusslet, med både intern och extern kunskap för att effektivisera innovationsprocessen (Roijakkers et al. 2012): ”As a result, the means of organising innovation have moved beyond the

bounderies of the firm towards the concept of 'open innovation'" (Roijakkers et al. 2012, s 419).

En definition av begreppet innovationssystem, som togs upp i föregående textstycke, är; "Alla delar av ekonomins struktur och institutionella förutsättningar som påverkar innovation" (Henning et al. 2010, s 101). Med denna definition i åtanke kan det te sig relativt lätt att se kopplingar mellan innovationssystem och begreppet öppen innovation. Om ett innovationssystem innefattar alla delar av en ekonomi, där olika aktörer spelar sin roll under ett och samma institutionella ramverk, borde en öppenhet och spridning av kunskap befrukta kunskapslandskapet och innovationssystemet. Öppen innovation förutsätter att det finns både intern och extern kunskap tillgänglig, som kan bidra till en effektivare innovationsprocess (Roijakkers et al. 2012): "The supply of external knowledge is largely determined by a well-equipped functional NSI" (Roijakkers et al. 2012, s 421). Citatet underbygger således påståendet att för att ett företag ska kunna inhämta extern kunskap, måste det kringliggande landskapet kunna erbjuda denna. I detta fall står NSI för "National Systems of Innovation", men påståendet borde även kunna appliceras på andra innovationssystem, såsom de regionala. Björn Remneland (2010) menar exempelvis på att det finns en koppling mellan öppen innovation och just regionala innovationssystem. Denna koppling grundar sig i att innovationsskapandet är starkt knutet till sin omgivning. Han menar på att om det finns en hög grad öppen entreprenöriell verksamhet inom ett koncentrerat geografiskt område, kommer detta att stärka viljan hos de olika aktörerna att hela tiden sträva framåt. Detta ska stärka den närliggande geografin i ett positivt händelseförlopp, och således stärka det regionala innovationssystemet (Remneland 2010).

Något som också, enligt Remneland (2010), gör regioner och regionala innovationssystem mer intressanta att studera än hela nationer i en global och gränsöverskridande värld är att: "[...]regioner är mer passande analysenheter än traditionella nationalstater, vars geografiska förutsättningar kan skilja sig kraftigt åt vad gäller resurser och människors mentalitet" (Remneland 2010, s 33). Remneland (2010) kopplar även begreppet triple helix (en nära samverkan mellan det akademiska, offentliga och industriella) till öppen innovation och regionala innovationssystem. Detta har, enligt honom, blivit till ett populärt arbetssätt när det kommer till innovation i många regioner och där praktexemplet Silicon Valley ännu en gång får agera idealbild (Remneland 2010).

Just kopplingen till triple helix-begreppet är något som inte sällan dyker upp när det kommer till öppen innovation och innovationssystem. Även Roijackers et al. (2012) menar på att en koppling mellan denna treenighet och öppen innovation är absolut nödvändig, då det är av yttersta vikt att knyta band och samarbeta med andra parter. Det är dock inte enbart Remneland (2010) som anser att regioner har blivit allt viktigare, detta är även något som Henning et al. (2010) tar upp i sin bok. I Sverige och andra delar av EU går det att urskönja en förskjutning av makt från nationell till regional nivå. Regioner är väldigt viktiga arenor för ekonomisk verksamhet. Det är dock viktigt att påpeka att ett innovationssystem i sig inte är en aktör eller organisation, det är inte heller ett flertal olika aktörer som jobbar mot ett och samma mål: ”Snarare är det så att den regionala innovationssystemansatsen tecknar ett analytiskt ramverk, och poängterar hur aktörer från de tre delsystemen kan samverka för att skapa och upprätthålla en innovationsstödande struktur” (Henning et al. 2010, s 105f).

Enligt en rad olika författare och akademiska artiklar är öppen innovation mer än ett ”buzzword” och här för att stanna. Huizingh (2011) verkar tämligen säker på sin sak och skriver: ”However, open innovation has proved to be a valuable concept for so many firms and in so many contexts, that I feel confident to predict: open innovation is on its way to become innovation” (Huizingh 2011, s 8).

3.2 Tidigare forskning

Att ta upp tidigare forskning är en viktig del av en uppsats, då den egna uppsatsen kontextualiseras på ett annat sätt och återknyts till andra personers tidigare forskning. Den tidigare forskningen jag väljer att presentera är relevant för mina frågeställningar och de företeelser jag valt att studera.

Det finns relativt begränsat med liknande forskningsprojekt att tillgå. Anledningar till detta kan bero på att de aspekter jag i denna uppsats vill studera är relativt nya. Öppen innovation, som är en central del av uppsatsen, myntades exempelvis först av Chesbrough i hans bok *Open Innovation: The new imperative for creating and profiting from technology* (2003). Lägg därefter till att innovation och, speciellt öppen innovation, sakteliga introducerades som arbetssätt i regioner först efter det att Chesbroughs bok med tillhörande teorier spreds till praktiker. Även om öppen innovation har blivit väldigt populärt, är det fortfarande ett relativt nytt fenomen. ”Despite the attention it has attracted, there are still unanswered questions regarding the OI phenomenon and in particular on how companies moved to adopt it. There are still only a few studies looking into the “process that leads to open innovation” (Minshall

& Mortara 2011, s 586). Eftersom jag har för avsikt att studera regionernas arbetssätt när det kommer till hållbar stadsutveckling, kan det också kännas rimligt att de inte tar till sig en teori och ändrar arbetssättet kring innovation direkt. Detta är några utav anledningarna jag tror kan vara bidragande till faktumet att det inte finns allt för mycket tidigare forskning inom just detta ämne. Med detta sagt finns det givetvis en del forskning kring ämnet, och det har inte varit svårt att finna relevanta spår i exempelvis akademiska artiklar. Mycket av den litteratur som har använts i denna uppsats tar upp ämnen som är relevanta till min studie, och kan därför ses som just tidigare forskning. På så sätt kommer detta stycke även att bli en inblick i den litteratur som har använts. Jag kommer dock inte att presentera all använd litteratur i detta kapitel, utan jag väljer att göra några urval som jag anser vara mest relevanta och utförliga. Relevant litteratur som inte har använts i uppsatsen kommer även att presenteras. Såväl svensk, som internationell litteratur och tidigare forskning kommer att tas upp.

Anna Greens avhandling *Hållbar energianvändning i svensk stadsplanering – Från visioner till uppföljning av Hammarby Sjöstad och Västra Hamnen* (2006), är intressant på så sätt att den är väldigt relevant för min egen uppsats, då den tar upp spelet och arbetssättet bakom utvecklingen av en hållbar stadsdel. Ytterligare en aspekt som adderar relevans är faktumet att Västra Hamnen representerar Skåne och att Hammarby Sjöstad representerar Stockholm, de två regioner som står i fokus i denna uppsats. Syftet med Greens avhandling är: "[...]att analysera och förstå hur styrning och deltagande går till i planeringsprocesser med målet att nå hållbart boende i stadsbebyggelse. Formuleringen av målet om hållbar energianvändning i husen och om detta uppnåddes genom byggprocessen analyseras" (Green 2006, s 20). Det är alltså energifrågan inom hållbar stadsutveckling som står i fokus i hennes avhandling. Det nämns inte sällan att just hållbar energianvändning i bostäder är en av de absolut viktigaste punkterna när det kommer till hållbar stadsutveckling, då det är här det finns störst möjlighet till energibesparingar. Green (2006) nämner dock även att nybyggda bostäder endast tar upp en väldigt liten del av den sammanlagda bebyggelsen, och att den totala energianvändningen påverkas endast marginellt i dessa hållbara stadsdelar. Värt att notera är dock att bebyggelsen fortsätter och på lång sikt kommer nya, hållbara bostäder ta allt mer plats. Andra intressanta aspekter som tas upp är exempelvis hur bostadsplaneringen har blivit allt mer marknadsstyrd, från början av 1990-talet fram till idag än det tidigare har varit. Detta faktum kan möjligen kopplas till Thatchers och Reagans framfart med deras liberala regeringar, som i sin tur kan kopplas till de neoliberal planeringsteorier som fick fäste vid samma tid. Dessa teorier grundar sig i marknadsstyrning och en individuell frihet, där staten inte ska lägga sig i, eller

påverka marknaden; en hög grad av privatisering (Almendinger 2010). Detta har lett till exempelvis kommunernas minskade markinnehav; mycket av kommunernas mark har sålts av till privata aktörer. Konsekvenser av detta är inte bara faktumet att byggherrar, istället för kommuner, bär den ekonomiska risken utan även att privata aktörers agendor i många fall går först. Andra konsekvenser som detta möjligen ledde till, och något som många projekt har fått kritik för, är att de nya bostäderna blev alldeles för dyra; något som gjorde att inte alla kunde ta del av dessa ”hållbara” stadsdelar och boendeyråden (Green 2006). Än mer intressant är de koalitioner mellan privata och offentliga aktörer som bildades under samma tid. Om öppen innovation, triple helix och andra bekanta begrepp befäster sin position inom innovationsprocessen, kan slutsatser om att en framåtsträvan och öppenhet visat sig ha varit positiv, samt har pågått en längre tid (ibid).

”Open Innovation and Regional Culture – Findings from Different Industrial and Regional Settings” (2011) skriven av Franz Tödtling, Peter Prud’homme Van Reine & Steffen Dörhöfer är en vetenskaplig artikel som diskuterar kopplingar mellan öppen innovation och regionala miljöer. Enligt författarna finns det en stark koppling mellan öppen innovation och hur kulturen inom det regionala innovationssystemet ser ut. Ett välutvecklat regionalt innovationssystem bidrar till att en större öppenhet görs möjlig, då mer kunskap är i rörelse. Detta är olika från region till region. Exempel: “We find that open innovation strategies of companies benefit from certain regional culture characteristics and that there is no uniform “model of open innovation that applies to all types of regions”. Region-specific solutions and policies are required that account for divergent regional conditions” (Dörhöfer, Prud’homme & Tödtling 2011, s 3).

En annan intressant vetenskaplig artikel, som återkommer senare i denna uppsats, är ”How do large multinational companies implement open innovation?” (2011) skriven av Letizia Mortara & Tim Minshall. Enbart vid en närmare titt på artikelns titel får en att förstå varför just denna artikel är utav intresse för denna uppsats; den diskuterar nämligen hur stora företag går till väga för att implementera öppen innovation. Svaret på frågan som presenteras i titeln besvaras, enligt författarna, att det i stor utsträckning beror på hur företagets kulturella organisering ser ut, deras behov av innovationer och hur tidpunkten vid en eventuell implementering såg ut (Minshall & Mortara 2011). En annan intressant aspekt som författarna tar upp, är att företag som började titta på öppen innovation som ett alternativ innan Chesbroughs första bok kom ut, var oorganiserade i sitt arbete och inte speciellt strategiska. Efter boken hade utkommit, och begreppet fått en tydligare mening, började företag på ett allt

mer strategiskt vis att arbeta med öppen innovation. Exempelvis tillsattes speciella team enbart för denna uppgift (ibid).

OECD har släppt en relativt omfattande studie som heter *Open Innovation in Global Networks* (2008), som analyserar internationaliseringsprocesser och innovation bland OECD-länderna. Den tar bland annat upp hur den globala konkurrensen och allt ökande forsknings- och utvecklingsutgifter har lett till att företag och andra organisationer måste finna nya sätt att effektivisera innovationsprocessen på. ”As global competition intensifies and innovation becomes riskier and more costly, the business sector has been internationalising knowledge-intensive corporate functions, including R&D. At the same time, companies are increasingly opening their innovation processes and collaborating on innovation with external partners (suppliers, customers, universities, etc.)” (OECD 2008, s 3). Även Region Skåne och SLL diskuterar vikten av, och värdet i, att internationalisera och öppna upp innovationsprocessen då de stora möjligheterna anses finnas på den globala marknaden. Ovanstående citat torde även kunna kopplas till Cooke & Eriksson (2011) och deras tankar kring en utmaningsdriven innovation, där en global utmaning (exempelvis hållbar stadsutveckling) utgör en utgångspunkt för flera organisationer att samarbeta kring, och finna lösningar till.

4. Metod och material

I detta kapitel kommer jag att behandla diverse metodologiska överväganden, samt vilka val jag i rollen som forskare har tvingats göra. När man går in i rollen som forskare och i forskningsprocessen, krävs det att en rad olika val måste göras. Ett av de viktigaste valen är vilken metod man ska använda för att få svar på de forskningsfrågor som ställts i uppsatsens början, samt vilka teoretiska glasögon som bärs vid analysen. Utöver de metodologiska överväganden kommer jag även att diskutera de dokument som har använts i denna uppsats. Givetvis kommer jag även att presentera vilka hinder och möjligheter som jag anser att min metod och material kan generera, samt en kortare presentation av subjektivitet, objektivitet och förförståelse. Även begreppen validitet och reliabilitet kommer att tas upp.

4.1 Neutral forskning och förförståelse

Forskning bör vara något som är helt neutralt eller objektivt, men det visar ofta sig att detta kan te sig omöjligt. Forskningen färgas inte bara av ens egna värderingar, men också utav de rådande trenderna inom samhället och akademien. I viss mån går det även att säga att forskning är en färskvara som har ett bäst-före-datum och en tidsrumslig aspekt som inte går att bortse ifrån (Denvall 2006). Detta är ett faktum jag måste ta i beaktande och ställa mig kritisk till, exempelvis vid valet av teori; jag måste vara medveten om att det är min ingångspunkt. Alla människor bär också med sig ett visst kulturellt bagage som kan färga av sig på forskaren. ”Forskaren måste bli medveten om på vilket sätt deras egen biografi ingår som en fundamental del i forskningsprocessen. Både forskarnas och de utforskades erfarenheter är betydelsefulla” (May 2001, s 35). Forskning strävar efter att uppnå en objektivitet, men jag anser att det är svårt att uppnå en total objektivitet, då alla individer besitter olika kunskap och kulturella bagage. Ytterligare en viktig aspekt i diskussionen och något man som forskare måste vara medveten om är ens förförståelse. Begreppet förförståelse kan förklaras genom att det vi ser och vet inte enbart är verk av våra sinnen. Verkligheten uppfattas med hjälp av mer än ögon och öron (Thurén 2007). Alltså har jag gått in i denna forskningsprocess med en viss grad av förförståelse. Exempel på aspekter som har färgat min förförståelse och denna uppsats är min utbildning till samhällsplanerare samt min praktiktid hos Näringsliv Skåne. Dessa två aspekter har färgat många av de val som gjorts i denna uppsats, och detta är jag väl medveten om. ”Det kan inte nog betonas hur viktig förförståelsen är. Snart sagt allt vi upplever, ser, hör, tänker och tycker bygger på förförståelse” (Thurén 2007, s 60). Förförståelsen fungerar också som så att jag själv som forskare måste veta olika saker innan jag kan utveckla detta och gå

vidare till att lära mig om nya saker. Således är förförståelsen både fullkomligt nödvändig, men också något som gör forskningen mer subjektiv. ”Förförståelsen präglar vårt sätt att se på verkligheten mer än vi ofta tänker på” (Thurén 2007, s 58).

4.2 Kvalitativ forskningsmetod

Vid insamlandet av min empiri har jag valt att använda mig utav så kallade semistrukturerade intervjuer. Jag har även gått igenom och analyserat en rad olika dokumentära källor i insamlandet av mitt material, som ett komplement till intervjuerna. Både intervjuer och dokumentanalys kategoriseras till den kvalitativa forskningsmetoden (Denscombe 2010). Något som kännetecknar den kvalitativa forskningsmetoden är att de kvalitativa data som fås fram består av ord eller bilder (ibid).

De semistrukturerade intervjuer jag har använt mig av, anser jag vara den metod som har varit lämpligast för mig vid insamlandet av min empiri. Detta för att jag dels har velat gå in på djupet med mina intervjuer och tala om specifika aspekter, men också för att kunna föra en diskussion med de respektive respondenterna där de själva är delaktiga. ”Intervjuaren är emellertid inställd på att vara flexibel när det gäller ämnens ordningsföljd, och – vilket kanske är ännu mer betecknande – att låta den intervjuade utveckla sina idéer och tala mer utförligt om de ämnen som intervjuaren tar upp” (Denscombe 2010, s 234f). De semistrukturerade intervjuerna är således ett mellanting mellan strukturerade och ”ostrukturerade”, där informanten till viss del bjuds in att styra samtalet och på så sätt få mer handlingsutrymme. Det är dock jag som forskare som håller i trådarna och ser till att intervjuerna går till på ett någorlunda strukturerat sätt. Jag som forskare har valt ut mina specifika frågor jag vill ha svar på, men det finns ändå utrymme för informanten att vidga synen på dessa frågor och ta upp aspekter jag själv inte tänkt på. ”Svaren är öppna och betoningen ligger på den intervjuade som utvecklar sina synpunkter” (Denscombe 2010, s 235). Ovanstående citat kan tolkas som så att det bildas en viss maktbalans där informanten får en del av makten, i den mån att personen också kan styra samtalet i en viss riktning; maktförhållandet jämnar ut sig.

Förutom de semistrukturerade intervjuerna har jag även använt mig av diverse dokument från Region Skåne respektive SLL, för att samla in material till min analys. Dokument är skriftliga källor och de dokument jag har använt mig utav bör hamna under kategorin ”statspublikationer”, då de har utgivits av Region Skåne respektive SLL (Denscombe 2010). Denscombe (2010) menar på att statspublikationer är ett attraktivt alternativ för forskare, då

de i relativt hög mån är auktoritativa, objektiva och faktabaserade. Staten anses vara trovärdig och tjänstemän relativt opartiska. Ovanstående påstående av Denscombe (2010) beror dock på om de data som dokumenten innehåller är trovärdiga eller inte. Det är således viktigt att ställa sig kritisk till alla dokument, och inte ta allt för givet. ”När det gäller forskning får man aldrig acceptera dokumentära källor ”som de är”. Deras validitet är snarare något som måste fastställas än något som tas för givet” (Denscombe 2010, s 301). Trovärdighet är ett viktigt begrepp när det kommer till att analysera dokument och andra skriftliga källor. En fråga man exempelvis bör fråga sig är i vilket syfte dokumentet skrevs? Det kan vara tänkbart att dokumenten från Region Skåne respektive SLL skrevs i syfte att framhålla den egna regionen/landstinget och måla upp en positiv bild av denna. Det torde inte vara rimligt att de dokument som publiceras av dessa organisationer har för avsikt att måla upp en dålig bild av dem. Som Denscombe (2010) påpekar är det således viktigt att vara medveten om detta som forskare; allt som skrivs är inte rena sanningar. Detta gäller inte enbart dessa statspublikationer, utan även andra skriftliga källor såsom akademiska artiklar. Just akademiska artiklar anses dock generellt ha en hög trovärdighet, och blir således till bra källor (Denscombe 2010). Som jag nämnde tidigare tror jag aldrig att forskning kan bli helt neutral och objektiv. En fördel med dokumentanalys och skriftliga källor är lättillgängligheten; det är relativt lätt att få tag i materialet. Idag räcker det med att besöka internet eller ett bibliotek för att kunna botanisera och välja ut de dokument som är relevanta för sin forskning. Detta är också något som gör att utbudet nästintill kan ses som oändligt, och något som kan göra urvalet svårare. Eftersom data är så pass lätt att få tag i, anses detta vara ett bekvämt sätt att tillgodose sitt material på (Denscombe 2010). ”Det innebär att stora informationsmängder finns på bekvämt avstånd – utan större kostnader, fördröjningar, behov av föregående överenskommelser, tillstånd eller någon sannolikhet för etiska problem. Skriftliga källor innebär med andra ord avsevärt färre problem än människor som datakälla för samhällsforskare” (Denscombe 2010, s 299). Dokumentbaserad forskning har givetvis även andra nackdelar, som exempelvis faktumet att det är sekundära data där andra forskare har producerat materialet som kan ha haft ett annat syfte än ens eget. Det kan heller aldrig bli helt klart om dokumentet som analyseras bygger på en objektiv bild av verkligheten, istället för författarens egna tolkningar och kulturella bagage (Denscombe 2010). Det som Denscombe (2010) här påstår behöver dock nödvändigtvis inte vara helt korrekt, eller ett problem. Några aspekter av vetenskapligheten kan nämligen vara en öppenhet mot eventuella felkällor, fokus och urval är också något som ofta är närvarande där forskaren eller författaren tar upp och

belyser eventuella problem. Jag anser därför inte nödvändigtvis att detta är ett problem, så länge forskaren är medveten om det.

De dokument som jag har analyserat kommer mestadels från Region Skåne och SLL, men också från EU. Jag har analyserat de dokument som jag har ansett vara relevanta och i mina sökningar har jag använt mig av begrepp som *innovation*, *öppen innovation* och *hållbar stadsutveckling*.

4.3 Urval

Jag har intervjuat två personer, som har stor erfarenhet kring de frågor som rör min uppsats. Eftersom jag bara har haft två intervjupersoner, valde jag att även komplettera min studie med dokumentanalyser; för att få in mer empiri att analysera och ett bredare material. Detta var inte min intention från början, utan jag hade istället planerat för att empiri via intervjuer skulle ta en större plats. Jag hade tänkt intervju minst tre personer med anknytning till respektive region/landsting (totalt sex personer), men detta har inte blivit av. Detta är något jag diskuterar vidare senare i kapitlet.

Denna uppsats grundar sig på kvalitativ forskning, något som har gett mig möjligheten att på ett bättre sätt kunna gå in på djupet hos de intervjuade, något som hade varit svårt att åstadkomma vid användandet av kvantitativ metod. Diverse tankar och värderingar hos informanterna har kunnat urskönjas och jag har fått ett bredare material med mer djup, som jag har kunnat koda. Att koda material är något man bör ställa sig kritisk till, då det i högsta grad kan ses som att man bildar sig en egen sanning som är hämtad från en liten del av verkligheten. Dock kan det underlätta i hanterandet av det insamlade empiriska materialet. Jag har använt mig av följande rubriker vid kodningen: *innovation*, *samarbete*, *hållbarhet*, *triple helix* och *internationalisering*. Det material jag presenterar kan knappast ses som något allmängiltigt, då det är alldeles för litet och begränsat för detta. Som jag även nämnde tidigare anser jag inte att någon forskning är helt objektiv, således försöker jag inte heller själv framföra min egen uppsats på detta vis. Uppsatsen har i viss mån färgats av de val jag har gjort, och dessa val har på sitt sätt i sin tur färgats av exempelvis min förförståelse. Det är således inte bara de skriftliga källorna som har färgat mitt material och analys, utan även de informanter jag har valt att intervju. I denna diskussion är det även viktigt att ta upp begreppen validitet och reliabilitet (eller tillförlitlighet). Inte bara min metod, utan även mitt urval påverkar uppsatsen validitet samt reliabilitet. Vad innebär dessa begrepp och varför är de viktiga att ta upp inom forskning? Det handlar i stort om hur generaliserbar ens uppsats är.

Med en uppsats validitet syftar begreppet till om rätt metod har använts för att nå en noggrannhet och precision i ens data. Reliabilitet syftar på hur pålitligt ens material är (Denscombe 2010). Dessa begrepp är enligt Denscombe (2010) extra viktiga att diskutera när det kommer till kvalitativ forskningsmetod, då det i många fall kan vara svårare att presentera data som till hundra procent är exakta. Forskarens ”jag” har även en större del vid kvalitativ forskning, då materialet, som i detta fall, exempelvis har samlats in med hjälp av intervjuer; där jag själv som forskare har interagerat med mina informanter. Forskningsprocessen måste presenteras på ett sådant sätt att den av andra kan granskas. Alla de val jag har gjort i forskningsprocessen formar således min uppsats validitet och reliabilitet. Mina intervjuer bestod av 14 stycken frågor, där varje intervjutillfälle tog ca en timme.

De personer som jag har valt att intervjua, i den mån jag faktiskt har kunnat välja, har båda en gedigen och relevant yrkeserfarenhet. Den person som jag först intervjuade är Mikael Edelstam. Han arbetar som konsult inom miljöteknik och hållbar stadsutveckling, och är VD för Miljöstrategi. Edelstam jobbar just nu mycket i Skåne och har tagit rollen som huvudrådgivare åt regionen kring frågor som rör clean tech, miljö och hållbar stadsutveckling. Generellt sett går det att säga att hans huvudsakliga arbetsuppgift är att bygga upp ett innovationsområde kring hållbara städer. Edelstam har även en god relation till Stockholm, där han var med och startade projektet kring Hammarby Sjöstad, där han drev mycket av det politiska arbetet. Han har varit med från starten när det kommer till hållbar stadsutveckling, exempelvis skrev han det första miljöprogrammet åt både Hammarby Sjöstad och åt Bo01 (Västra Hamnen). Med andra ord har han en stark anknytning till de två största projekten som har rört hållbar stadsutveckling i Sverige. Han har även ett visst samarbete med SLL där han hjälper till att driva utvecklingen av Norra Djurgårdsstaden, där han speciellt arbetar med att starta upp företag med fokus på miljöteknik.

Den andra personen jag intervjuade är Gudmundur Kristjansson som är biträdande näringslivschef på Näringsliv Skåne, som i sin tur är en del av Region Skåne. En position som han har haft i över 10 år. Kristjansson har ett övergripande ansvar för hela verksamheten, men arbetar även operativt kring ett par innovationsarenor i Skåne. Han har varit med i hela omväxlingen och utvecklingen som ledde fram till Region Skåne och Näringsliv Skåne. Han jobbade alltså med dessa frågor redan innan Region Skåne fanns, och har således fördelen av att ha fått ta del av hela utvecklingen och bekantat sig med olika arbetssätt och olika organisatoriska former.

Min kontaktperson på Region Skåne har varit i kontakt med de personer jag har intervjuat innan jag själv tog kontakt med dem, detta för att han redan har upprättat en viss kontakt och förhållande med dessa personer. Trots att det har varit väldigt svårt att få till intervjuer, har detta faktum säkerligen varit fördelaktigt. Jag har sedan ringt och/eller mailat personerna för att bestämma en intervjutid. Anledningen till att jag alltid mailade var för att jag ville skicka ut mina intervjufrågor i förväg, så att de skulle bli mer insatta och förberedda till det faktiska intervjutillfället. En av intervjuerna gjordes via telefon, något som inte var önskvärt men det gick inte att ordna på ett annat sätt. Att intervju en person via telefon har sina nackdelar. Exempelvis försvinner delar av den direktkontakt som uppstår när man talar ansikte mot ansikte med någon, såsom vissa känslor och ansiktsuttryck. Detta är något som Denscombe (2010) anser vara fördelaktigt med just regelrätta intervjuer, inte telefonintervjuer.

En aspekt som jag anser vara viktigt att ta upp i min uppsats är svårigheten jag har upplevt i att få tag på personer att intervjuas. Det har varit en väldigt utdragen process, kantad av långa perioder där jag själv inte kunnat göra något eller påverka. Eftersom denna uppsats även fungerar som examensarbete för Region Skåne var det tänkt att jag och min kontaktperson där skulle utforma intervjuerna och välja intervjupersoner tillsammans, då de har avsevärt fler kontakter inom området än jag. Personal- och tidsbrist från deras sida har dock gjort denna process svår att genomföra, och när jag själv har kontaktat personer jag vill intervjuas har jag hela tiden blivit vidarebefordrad till någon annan, som senare har runnit ur sanden. Detta har lett till att jag bland annat inte har kunnat intervjuas representanter från SLL. Det bör dock nämnas att problemet att få tag på intervjupersoner har varit generellt, och inte endast något jag upplevt hos SLL. Från början var det även tänkt att jag skulle åka upp till Stockholm för att intervjuas personer från SLL samt att få en inblick i hur de jobbar med mina frågor. Detta moment har dock helt uteblivit, vilket är synd då det hade kunnat addera ytterligare djup åt min uppsats. Med facit i hand skulle jag själv ha tagit tag i denna bit tidigare, istället för att vänta på att min kontaktperson skulle ta första steget. Detta är en lärdom jag tar med mig till framtida projekt. Denna bit av insamlandet av mina kvalitativa data har alltså kantats av en del motgångar.

4.4 Mitt material

Den empiri jag har samlat in från intervjuer är inte omfattande, men jag anser detta till trots att den är viktig för denna uppsats då mina intervjupersoner på ett bra sätt representerar ämnet jag har valt att analysera. Vid genomförandet av telefonintervjun kunde jag inte spela in

samtalet, jag skrev således ner vad som sades direkt i ett dokument, samtidigt som intervjun fortlöpte. ”Det innebär att det som faktiskt sades alltid kommer att vara en fråga om minne och tolkning – det finns inte någon objektiv upptagning av diskussionen” (Denscombe 2010, s 258). Den andra intervjun valde jag att spela in, då den genomfördes ansikte mot ansikte var detta inga problem. Jag valde att transkribera mitt inspelade material direkt efter intervjun. Mitt empiriska material som hämtats från intervjuerna kommer exempelvis att presenteras genom citat i analysdelen.

5. Analysdelen

I detta kapitel kommer jag att presentera den av mig inhämtade empirin, samt hela tiden behandla detta material med mina teoretiska ingångar. Här kommer jag att analysera den information och det material jag har insamlat, såväl från personer jag har intervjuat men också från de olika dokument jag i processen har analyserat. Det är mina initiala frågeställningar som står till grund för detta kapitel, dessa kommer således att analyseras med utgångspunkt i min teori och empiri. Jag är medveten om att materialet som presenteras inte är omfattande, och därför inte bör ses som allmängiltigt.

5.1 Region Skåne

Dokumentet *En internationell innovationsstrategi för Skåne* (2011) inleds med att konstatera att i en värld med ständigt ökande global konkurrens, demografiska förändringar och de alltid lika närvarande globala utmaningarna, är en stark innovationskraft ett måste. Enligt Region Skåne (2011a) är ett ökat behov av forskningskunskap något som växer på många ställen, däribland i Skåne. Det finns många idéer och mycket kunskap i Skåne och det finns ett antal styrkeområden där regionen ligger i framkant, men trots detta är innovationskraften, internationellt sett, alldeles för låg (Region Skåne 2011a). Kristjansson (Bitr. Näringslivschef på Näringsliv Skåne) berättar att området kring hållbara städer helt klart är ett uttalat styrkeområde för regionen, ett arbete som initierades kring 2000-talets mitt; och som fortfarande utvecklas och förbättras. Möjligen går det att finna kopplingar till det som Minshall & Mortara (2011) diskuterar, i att organisationer och aktörer inte började arbeta strategiskt med öppen innovation förrän efter det att Chesbrough (2003) släppt sin, i vissa sammanhang, banbrytande bok. Tidpunkten då det nuvarande arbetet kring hållbara städer initierades bara ett par år efter det att boken hade publicerats och fått sitt genomslag.

Näringsliv Skåne är en del av Region Skåne, avdelningen är ansvarig för frågor som rör det skånska näringslivet. Målet är att, tillsammans med privata och offentliga aktörer, stärka det skånska näringslivet och det regionala innovationssystemet (Näringsliv Skåne, april 2012).

Som tidigare nämnt är det väldigt viktigt för innovationsprocessen med samspel och olika utbyten aktörer emellan, när det kommer till att arbeta med öppen innovation. Enligt den ansatsen är nyckeln till en effektivare innovationsprocess både ett in- och utflöde av kunskap. Som exempelvis både Remneland (2010) och Roijackers et al. (2012) nämnde är triple helix och en god relation de olika aktörerna emellan absolut nödvändigt för att öppen innovation

ska fungera och vara effektivt. I denna treenighet representerar Region Skåne det offentliga och är en av byggstenarna i det regionala innovationssystemet. En av Region Skånes viktigaste uppgifter när det kommer till att stärka innovationskraften och det regionala innovationssystemet är att få ihop olika parter och skapa nya samarbeten. De har ambitionen att inspirera, visa nya vägar och vikten av samarbeten; enligt eget förmenande agerar Region Skåne som katalysator i innovationsprocessen. De har inte för avsikt att själva agera innovatör, utan istället att stimulera andra (Region Skåne 2011a). ”I en snabbfotad värld behövs ständig samarbetsutveckling mellan näringsliv och akademi. Skåne ska arbeta för att skapa och stimulera nya modeller och nya typer av samarbeten. Dels i sin roll som beställare av tjänster, dels som initiativtagare till mötesplatser och samverkanssatsningar” (Region Skåne 2011a, s 19).

Det finns många spår av öppen innovation hos Region Skåne. Ett konkret exempel på detta, och hur öppenheten har vuxit sig starkare och starkare, går att finna i dokumentet *Skåne's strategy for open innovation arenas* (2011). I detta dokument beskrivs utvecklingen som har skett inom innovation fram till idag. Som tidigare beskrevs i kapitlet om öppen innovation, tar de här upp hur de stora företagen först arbetade med stängd innovation, för att så småningom öppna upp innovationsprocessen allt eftersom en effektivisering av denna efterfrågades. När synen på innovation och nya innovationsprocesser dyker upp, ändras också de ekonomiska spelreglerna där aktörerna ständigt måste anpassa sig till nya utmaningar och möjligheter. Enligt Region Skåne går trenden och utvecklingen mot något de har valt att kalla öppna innovationsarenor (Region Skåne 2011b). Öppna innovationsarenor är något som Edelstam (VD på Miljöstrategi) också diskuterar. Han menar att ett mål är att bygga upp en sådan kring hållbara städer. De första stegen i att utveckla en sådan innovationsarena kring hållbara städer innefattade bland annat att söka pengar från VINNOVA för att kunna starta en konsortium som kunde behandla dessa frågor och utmaningar. Öppen innovation och en öppenhet är i dessa lägen något som anses viktigt:

”Vi jobbar med öppen innovation, men vi är inte riktigt framme än då detta är så färskt. Vi stänger oss inför omvärlden men öppnar oss inför varandra” (Edelstam, VD på Miljöstrategi).

Detta citat kan således belysa det som tidigare presenterades; att regionen arbetar strategiskt med öppen innovation, men också att det finns olika grader av öppenhet inom öppen innovation. Något som Region Skåne också diskuterar är hur en mer öppen

innovationsprocess gör kunskap till en konkret vara som kan kommersialiseras och säljas på marknaden. Exempel på detta är när ett företag exporterar intern innovation som inte används, via exempelvis licensiering eller spin-off till andra företag. Utbyten och ett marknadstänk kring kunskap och intellektuell egendom är central inom öppen innovation (Region Skåne 2011b).

Utvecklingen och arbetet med de så kallade innovationsarenorna bottenar i den klassiska klusterteorin, som myntades av Michael Porter på det tidiga nittio-talet. Denna utvecklades i sin tur till klusterinitiativ, för att sedan ta språnget till innovationsarenor (Region Skåne 2011b). Tillväxtverket har tagit fram en definition av klusterinitiativ som lyder: ”Ett organiserat utvecklingsarbete knutet till ett gemensamt verksamhetsområde. Detta samarbetsprojekt mellan företag och myndigheter och/eller forsknings- och utbildningsinstitutioner sker i syfte att stärka ett klusters tillväxt och konkurrenskraft” (Tillväxtverket, april 2012). Denna definition är i linje med Region Skånes tankar om klusterinitiativ, då det i mångt och mycket just handlar om att strategiskt stärka ett klusters tillväxt och konkurrenskraft. Den stora skillnaden mellan kluster och klusterinitiativ, i jämförelse med en öppen innovationsarena är att i den sistnämnda råder det inget krav på en platsbundenhet. Snarare är det så att en innovationsarena syftar till att bilda en mer internationell profil, för att kunna samarbeta mer hållbart och gränsöverskridande med andra parter runtom i världen. ”The open innovation arenas of the future must work actively to support the internationalization of companies. This due to the fact that companies emphasize that regional and even national boundaries are not relevant today” (Region Skåne 2011b, s 7). Detta citat understryker det som togs upp i tidigare kapitel, där en ökande globalisering och ett gränsöverskridande arbete togs upp. Värt att notera är att det även, till viss mån, motsätter sig exempelvis Remneland (2010) och Henning et al. (2012) och deras tänk och teorier om att regioner har blivit till allt viktigare ekonomiska arenor. Regioner förblir antagligen dessa viktiga, ekonomiska arenor som både litteraturen och praktikerna utnämner dem till, även om företag inte behöver vara knutna till en viss geografisk plats. En slutsats som kan dras kan vara att regionernas betydelse är starkt knuten till det globala och internationella; för att en region och ett regionalt innovationssystem ska kunna växa, måste extern kunskap inhämtas. Därav vikten av internationalisering. Skåne har nämligen som mål att bli den mest innovativa regionen i EU till år 2020 (Region Skåne 2011b).

I dokumentet *En internationell innovationsstrategi för Skåne* (2011) har Region Skåne utarbetat sex stycken övergripande strategier som ska stärka den skånska innovationskraften.

1. Utveckla det systemiska ledarskapet. Här handlar det om att stärka och vidareutveckla det systemiska ledarskapet. Det ska finnas ett gemensamt mål, en gemensam bild av vad det är som ska uppnås. Innovationsprocessen måste synliggöras. En större öppenhet behövs.
2. Vidga synen på vad innovation är för något – inkludera flera! Denna punkt handlar helt enkelt om att inkludera fler och vidga innovationsansatsen. Nya perspektiv på innovation uppmuntras.
3. Effektivisera stödstrukturen för innovation. Helheten måste förbättras. Allt från finansiering till uppföljning måste utvecklas. Entreprenörer ska få det stöd de behöver för att lyckas.
4. Utveckla nya innovativa områden och nya kreativa miljöer. Den här punkten tar upp vikten av att utveckla nya innovationsområden i gränslandet mellan olika branscher. Så kallade ”vita fält”. Samarbeten mellan regionens styrkeområden är viktigt.
5. Utveckla internationell samhandling. Den internationella konkurrensen måste stärkas. Utvecklingsarbeten och samspel med internationella aktörer ger unik kunskap som gynnar det regionala innovationssystemet. De öppna innovationsarenorna ska arbeta för att få fram strategiska internationella allianser.
6. Stärk innovationskraften i befintligt näringsliv och offentlig verksamhet. Effektivisera triple helix-systemet och ta vara på ny kunskap. Nya kombinationer av tillgänglig kunskap kan bilda nya innovationer (Region Skåne 2011).

Detta är bara en del, och en relativt liten sådan, av alla spår kring öppen innovation som går att finna i olika dokument publicerade av Region Skånes politiker och tjänstemän. En slutsats som går att dra av denna observation är att de i regionen tycks ha anammat tänket och arbeta aktivt med öppen innovation i det praktiska vardagslivet, samt att det genomsyrar visioner och framtida planer. Ett exempel som det kommer att satsas mer på i framtiden enligt Region Skåne (2011a), och som togs upp som hastigast tidigare, är de så kallade vita fälten. Dessa vita fält kan uppstå när öppna innovationsarenor arbetar med stora frågor och utmaningar som involverar en rad olika samarbeten och aktörer (exempelvis andra öppna innovationsarenor) som agerar inom olika branscher. Utmaningarna förvandlas till affärsmöjligheter i gränslandet mellan olika öppna innovationsarenor (Cooke & Eriksson 2011).

5.2 Stockholms Läns Landsting

SLL har publicerat en rapport som heter *Begrepp inom regional utveckling* (2007) som ämnar ta upp samt belysa en del centrala begrepp inom just regional utveckling. Två av dessa begrepp är även centrala i denna studie, nämligen innovationssystem och triple helix; begrepp som i denna studie redan har behandlats. Det kan dock vara utav intresse när bekanta begrepp dyker upp i andra sammanhang och i nya kontexter, speciellt när en studie har för avsikt att jämföra olika regioner med varandra. Det kan exempelvis vara intressant att titta på likheter, men också på olikheter regionerna emellan; känns tanke- och förhållningssätten bekanta eller främmande? Det första begreppet som rapporten diskuterar är innovationssystem. I tidigare kapitel i denna studie användes bland annat Henning et al. (2010) och deras definition av innovationssystem som löd: ”Alla delar av ekonomins struktur och institutionella förutsättningar som påverkar innovation” (Henning et al. 2010, s 101). Denna definition kan tyckas väldigt bred, då den precis som den antyder inkluderar alla delar av ekonomins struktur. Detta är dock något som kan te sig nödvändigt, då som tidigare nämnt är ett innovationssystem inte en aktör på marknaden, utan istället ett institutionellt ramverk som dessa agerar under (Henning et al. 2010).

Denna väldigt inkluderande ansats går att finna även i dokumentet från SLL. Det läggs exempelvis vikt vid att innovation och kreativitet inte är koncentrerade till stängda delar av ett samhälle, utan att det finns spår av dem överallt. Ett sätt att se på samhället som helhet där innovation står i centrum, och en ständig vilja att gynna innovation (SLL 2007). Det kan tänkas att det är lika lätt att finna likheter med denna öppenhet som presenteras i dokumentet och öppen innovation, samtidigt som det kan tänkas att paralleller kan dras till dess faktiska motsats; stängd innovation. Detta eftersom författarna till dokumentet påpekar att innovationer inte alltid uppkommer i avskilda delar av samhället, eller som Chesbrough (2003) när han diskuterar stängd innovation; hos ett företags forskning och utvecklingsavdelning.

Vidare i dokumentet diskuteras något som det också lades vikt på i dokumenten från Region Skåne, nämligen det fundamentala samarbetet mellan det offentliga, det akademiska och det privata. I detta samarbete sprids inte bara idéer och innovationer, utan de finner även stöd från diverse aktörer (SLL 2007). Exempel på detta gick att finna i dokumentet från Region Skåne, där det framgick ett av regionens syfte var att agera katalysator i innovationsprocessen. Det vill säga en av regionens arbetsuppgifter är att få ihop olika parter, och få dessa att börja

samarbeta, då regioner i vissa fall har blivit till centra för innovation (Region Skåne 2011a). ”This is that fruitful innovation interactions increasingly occur at interfaces between diverse firms, sectors and even clusters. This offers national and regional development agencies a new, catalytic role in stimulating regional innovation” (Cooke & Eriksson 2011, s 17).

När begreppet triple helix diskuteras i dokumentet från SLL går det att urskönja några olikheter dels från Region Skånes dokument, men även från den akademiska litteraturen. Med detta sagt är det värt att, redan nu, påpeka att i det stora hela handlar om snarlika begreppsdefinitioner. SLL beskriver triple helix på följande sätt: ”Trippelhelix handlar om hur tre aktörer – företag, samhälle och högskola – tillsammans skapar en spiral av innovation” (SLL 2007, s 31). Det som är intressant här är att de på något sätt har tagit begreppet steget längre, i och med att de tillsammans ska skapa en spiral av innovation. Tidigare har definitioner mer lagt fokus på själva samarbetet treenigheten emellan, utan ett utstuderat syfte och mål som har utmynnat i en spiral av innovation. Det må dock hända att detta är fallet så även i andra definitioner, då syftet ofta är att stärka exempelvis det regionala innovationssystemet, men det förtydligas och avsmalnas med denna definition (SLL 2007). Edelstam (VD på Miljöstrategi) nämner även han att triple helix generellt sett är ett vanligt angrepps- och arbetssätt kring innovation och i synnerhet öppen innovation, samt när det kommer till hållbar stadsutveckling. Det är viktigt att få med många parter, eftersom hållbar stadsutveckling berör så många människor. Detta kan vara en anledning till att triple helix fungerar bra inom området (ibid).

I *RUFS 2010 – Regional Utvecklingsplan För Stockholmsregionen* (2010) har SLL tagit fram en del mål och visioner för Stockholm. Exempelvis har regionen som mål att bli Europas mest attraktiva storstadsregion. Detta kan jämföras med Region Skånes mål; att till år 2020 vara den mest innovativa regionen i EU (Region Skåne 2011b). En av de betonade strategierna som SLL har satt upp, för att nå detta mål är att utveckla idéer och förnyelseförmågan. Liksom hos Region Skåne poängteras det att regionen har ett stort antal välutbildade människor, många idéer och välutvecklad forskning och utveckling. Trots detta måste innovationskraften även i denna region stärkas då för få idéer faktiskt kommersialiseras och blir till innovationer (SLL 2010). I dokumentet tas det vidare upp hur viktigt det är med en öppenhet för att lyckas uppnå målen; regionen måste använda sig av både intern och extern kunskap i innovationsprocessen (ibid). Detta påstående ligger i linje med Chesbrough (2003) och hans första tankar och teorier kring öppen innovation.

5.3 Region Skåne och Stockholms Läns Landsting

Efter att ha analyserat diverse dokument och hemsidor från Region Skåne och SLL kan slutsatsen att de både jobbar med öppen innovation dras. Det står inte alltid på ett iögonfallande sätt, men de många närbesläktade begreppen och liknande ansatser gör att detta framstår som uppenbart. Det var något lättare att finna konkreta spår av öppen innovation hos Region Skåne, vars hemsida även var mer lättmanövrerad än Stockholms dito. Detta är dock inte nödvändigtvis en intressant observation, men denna studie handlar trots allt om Region Skåne och SLL, och bland annat deras förhållningssätt till just öppen innovation. Vårt att påpeka är dock att vissa förkunskaper kan ha bidragit till ovanstående påstående, då detta examensarbete skrivs för Region Skåne. En annan intressant aspekt är den om att regioner agerar katalysator i innovationsprocessen. De arbetar med öppen innovation på så sätt att de bjuder in olika parter till samarbeten, utan att själva agera innovatörer. Ett arbetssätt som lämpar sig väl när det kommer till stora globala utmaningar som hållbar stadsutveckling, då dessa ofta är väldigt komplexa och behöver kunskap från många olika aktörer och branscher för att eventuellt lösas (Cooke & Eriksson 2011).

Både SLL (2010) och Region Skåne (2011b) diskuterar vikten av att inte isolera sig och istället ta del av extern kunskap, något som kan kopplas till den internationaliseringsprocess de båda geografiska platserna säger sig vilja uppnå. Internationaliseringsprocessen skulle i sin tur kunna gå att koppla till arbetet kring öppen innovation som rör de stora globala utmaningarna, då de i allra högsta grad kan tänkas vara i behov av internationellt samarbete (Cooke & Eriksson 2011). Edelstam (VD på Miljöstrategi) berättar att Region Skåne har börjat länka upp sig med andra städer och regioner runtom i världen. Exempelvis har samarbeten med Köpenhamn och Hamburg initierats. Han nämner också att Region Skåne antagligen samarbetar mer med städer och regioner utomlands än med de inom Sveriges gränser, samt att regioner generellt inom Sverige snarare konkurrerar än samarbetar. Detta är dock något som han skulle vilja ändra på. Han håller också med om att man bör öppna upp innovationsarbetet i samarbeten med internationella aktörer:

”Den stora potentialen finns utomlands och för att lösa miljöproblem och få intäkter måste det till mer internationellt samarbete, man måste förstå behoven på den internationella marknaden eftersom problemen är globala och inte bara lokala. Man måste förstå den internationella marknaden för att kunna skapa lösningar som går att exportera” (Edelstam, VD på Miljöstrategi).

Kristjansson (Bitr. Näringslivschef på Näringsliv Skåne) menar dock på att regioner, och andra organisatoriska former, samarbetar inom Sveriges gränser. Exempelvis för att bli mer slagkraftiga på den internationella marknaden, kan flera regioner gå ihop och agera som en komplett, svensk aktör.

”Det kommer i uttryck att vi försöker liksom nyttja varandras styrkor, för att kunna vara ute på den internationella marknaden. Det handlar liksom om att exportera miljöteknik och ett miljökunskande” (Kristjansson, Bitr. Näringslivschef på Näringsliv Skåne).

Eftersom Region Skåne, gentemot SLL, är en renodlad och uttalad region betyder det att de kan ha ett större ansvar kring frågor som rör den regionala utvecklingen (SKL, maj 2012). Vilka praktiska och konkreta exempel på skillnader går att finna mellan dessa två organisatoriska former? Är det ena sättet bättre än det andra? Kristjansson (Bitr. Näringslivschef på Näringsliv Skåne) som har arbetat på båda sätten verkar tycka att det som bedrivs i en region är att föredra:

”Regionen har fått ett ganska stort mandat. Jag känner att väldigt många saker som har varit framgångsrika, eller som vi upplever som framgångsrika, där vi har uppnått goda resultat alltså är tack vare att vi befinner oss i den organisatoriska formen som vi är” (Kristjansson, Bitr. Näringslivschef på Näringsliv Skåne).

Han anser alltså att en region kan ha vissa fördelar gentemot ett landsting eller länsstyrelse, en aspekt och påstående som kan bidra till faktumet att det hos Region Skåne är lättare att finna information och dokument som rör öppen innovation och hållbar stadsutveckling, i jämförelse med SLL. Kristjansson (Bitr. Näringslivschef på Näringsliv Skåne) diskuterar vidare och adderar:

”Att vi genom den här organisatoriska formen kanske bättre kan uppnå resultat, det vill säga i form av ökad tillväxt och därmed utgöra ett självklart gagn för de nationella intressen som finns i detta. Jag menar, sammantaget är Sveriges framgång, Sveriges tillväxtökning eller vad man nu ska kalla det, det är ju summan av det som sker ute i regioner och på det lokala planet” (Kristjansson, Bitr. Näringslivschef på Näringsliv Skåne).

En annan aspekt av området kring hållbar stadsutveckling, och varför det är ett uttalat styrkeområde på många olika ställen, skulle kunna kopplas till en regions/landstings ansvar inom sjukvården. Kristjansson (Bitr. Näringslivschef på Näringsliv Skåne) anser att om det

exempelvis måste upprättas en ny sjukhusbyggnad, alternativt renovering av en befintlig sådan, bör regionen agera som den ”gode beställaren” och satsa på hållbara lösningar:

”[...]hållbara lösningar måste vara på plats, och därför ligger det perspektivet särskilt i Region Skånes intresse att stimulera fram lösningar inom det här området och det gör man lite smått nu i början genom arbete kring innovationsupphandling, där man, det kanske är så att man vet ungefär i grova drag vad man behöver men man är inte säker på att det finns någon där ute som kan leverera det, och då handlar det om att stimulera fram innovationer som kan leda till att så småningom har du de lösningarna” (Kristjansson, Bitr.

Näringslivschef på Näringsliv Skåne).

Genom att agera beställare för hållbara lösningar, ämnar regionen stimulera innovationsprocessen. Detta arbetssätt, där den offentliga sektorn agerar beställare, går även att se hos SLL: ”Stockholms läns landsting upphandlar årligen produkter och tjänster för miljardbelopp. Genom upphandlingar och inköp kan landstinget bidra till att en hållbar utveckling nås” (SLL, maj 2012).

5.4 Testbäddar

Som tidigare nämnt anses det vara av vikt att det kringliggande, regionala innovationssystemet och kunskapslandskapet kan bistå med den kunskap som behövs för att öppen innovation ska fungera på ett bra sätt, och på så vis förhoppningsvis kunna bidra till en effektivisering av innovationsprocessen. Detta påstående ställer sig exempelvis Roijackers et al. (2012) sig bakom. Med andra ord skulle det kunna gå att säga att det behövs en viss stödjande struktur inom samhället och det regionala innovationssystemet för att innovationer ska kunna ta fäste. ”I en stark FoI-miljö ska det finnas samspelade aktörer som tillför forskning, kapital, affärskunnande, insikter om marknadsförutsättningar och entreprenörskap. I miljön bör även finnas nödvändig infrastruktur i form av testbäddar, inkubatorer och liknande” (SLL 2012, s 16). Just testbäddar är ett begrepp som är intressant för denna uppsats och som går att finna spår av hos både Region Skåne och SLL, som arbetssätt när det kommer till att implementera nya lösningar inom hållbar stadsutveckling (Cooke & Eriksson 2011). Begreppet testbädd kan förklaras som en stor plattform där nya utvecklingsprojekt testas. Edelstam (VD på Miljöstrategi) berättade exempelvis att han har varit med och anordnat speciella ”matchmaking dagar” där exempelvis företag eller en hel stadsdel kan framföra sina behov:

”Projekt eller stora företag där man kan låta dem uttrycka sina behov i dessa matchmaking dagar. Dessa behov kan vara bättre byggmaterial eller andra lösningar, sen presenterar ett antal företag sina lösningar och hoppas på ett samarbete” (Edelstam, VD på Miljöstrategi).

Edelstam menar på att framför allt Region Skåne och området kring hållbara städer ligger i framkant när det gäller arbetet med dessa så kallade testbäddar.

”Det här sättet att jobba på ser jag inte att andra har kommit lika långt med, de har börjat men hållbara städer ligger före” (Edelstam, VD på Miljöstrategi).

Det är meningen att exempelvis ett stort företag ska testa nya tekniker och på så vis bli till en första kund och referens till de som tillhandahåller det som ska testas; leverantören kan på så sätt få en referens och det kan göra det lättare att sälja till fler kunder i framtiden (Edelstam, VD på Miljöstrategi). Ett exempel på detta är ett företag som tillverkade energieffektiva torkskåp till fastigheter, där Malmö stad gick in och köpte ett parti av dessa trots att de var väsentligt dyrare än de befintliga torkskåpen. Affären och implementeringen av dessa blev dock lyckat, och leverantören fick en referens i Malmö stad som valde att satsa på dem. Företaget kunde sedan expandera sin verksamhet och kundkrets (ibid).

Enligt Cooke & Eriksson (2011) torde det kunna te sig möjligt att dra paralleller mellan fenomenet och arbetssättet kring testbäddar och en utmaningsdriven innovation (öppen innovation) som har sin grund i en stor global utmaning, exempelvis som i denna studies fall; hållbar stadsutveckling. ”Exploring a market potential of Grand Challenges requires foresight and also design of a foresight process that enables cross-cultural knowledge exchange among enterprises” (Cooke & Eriksson 2011, s 19). Som Edelstam (VD på Miljöstrategi) också nämnde kopplar dessa testbäddar ihop olika parter där både behov men också lösningar presenteras. ”Despite the growing interest in OI there are still many unanswered questions. One of the most pressing for academics and practitioners alike relates to how OI can be implemented” (Mortara & Minshall 2011, s 586). Ett arbetssätt som syftar till att främja innovationer inom hållbar stadsutveckling via samarbeten och investeringar kan tänkas ses som ett gott exempel på hur det konkret arbetas med öppen innovation och hur nya idéer implementeras inom hållbar stadsutveckling. Detta sätt att arbeta med innovation och hållbara lösningar på, torde även kunna kopplas till påståendet om att en region bör föregå med ett gott exempel och agera som den ”gode beställaren”, för att stimulera innovationsprocessen.

5.5 Byggbranschens inneboende tröghet

Som exempelvis Remneland (2010) och Roijackers et al. (2012) påpekade har triple helix blivit till en populär och relativt vanlig ansats när det kommer till hur olika regioner arbetar med innovation, och speciellt öppen innovation. Roijackers et al. (2012) går även steget längre och menar på att ett samarbete mellan det offentliga, näringslivet och akademien är fundamentalt och av yttersta vikt. Detta då samarbeten av denna sort är nödvändiga för att öppen innovation ska fungera på ett bra sätt, och effektivisera innovationsprocessen (Roijackers et al. 2012). Både Region Skåne (2011a) och SLL (2007) arbetar kring triple helix-begreppet, där de båda framhäver vikten av ett gott samarbete dessa organisationer emellan, i just innovationsprocessen. Det kan således gå att påstå att triple helix-begreppet är en viktig byggsten i hur Region Skåne och SLL arbetar med öppen innovation. Eftersom dessa tre aktörer, eller organisationer, är så pass viktiga för den regionala utvecklingen torde det vara av intresse, för denna uppsats, att närmare analysera en annan relevant del av denna treenighet som är triple helix.

Byggbranschen har en central roll i utvecklingen av nya, hållbara stadsdelar. Som Green (2006) tog upp tidigare har byggherrar fått mer makt i processen allt eftersom stora delar av städernas mark numera är privatägd. Förskjutningen av makten i planprocessen har således, enligt Green (2006), gått från kommunen till privata byggbolag, som inte sällan sätter sitt eget vinstintresse först, istället för att exempelvis satsa på nya, hållbara lösningar (Green 2006). Byggbranschen och förhållandet till innovation kan te sig något brokig. Green (2006) drar nämligen slutsatsen att byggbranschen är väldigt konservativ och har svårt att ta till sig nya innovationer. Detta är en intressant synvinkel för denna studie, då hållbar stadsutveckling i olika regioner, i förhållande till öppen innovation har studerats. Om det inte finns en bra relation mellan byggbranschen och implementering av innovation, kan detta hämma utvecklingen av hållbara städer. ”Flera studier visar att det finns en tröghet att införa ny teknik i byggbranschen och att förhållandevis få innovationer utvecklas där” (Green 2006, s 54). Inom branschen är det främst tid och ekonomi som är de stora konkurrensmedlen, något som härstammar i att deras arbete ofta sker under en stor tids- och kostnadspress. De få innovationer som implementeras i byggbranschen är således de som effektiviserar och ökar produktionstakten (Green 2006).

Denna inneboende tröghet som går att finna hos byggbranschen kan kopplas till organisationsteorier och den tröghet som går att finna i organisationer. ”Syftet med

organisationer är att ha något att återvända till. Därför är det inte konstigt att organisering och organisationer förknippas med tröghet” (Ahrne & Papakostas 2010, s 75). Detta betyder således inte att organisationer aldrig förändras, utan snarare att dessa sker väldigt långsamt då det finns ett visst motstånd mot förändring. Sökandet efter stabilitet och en rädsla att förändring kan leda till ett slöseri med resurser är bakomliggande orsaker till denna tröghet. Särskilt det kollektivt insamlade resurserna anses vara en viktig anledning. De kan ha tagit lång tid att ackumulera, därför vill ej organisationer riskera att dessa går förlorade i och med en eventuell förändring (Ahrne & Papakostas 2010).

Enligt Green (2006) lider även byggbranschen av något som kallas för papyrofobi; milt uttryckt ett svalt intresse för att läsa litteratur. Detta faktum kan addera till varför byggbranschen har svårt att ta till sig nya innovationer och implementera dessa, eftersom nya idéer och teorier ofta bottnar i akademiska skrifter. Finns det inget intresse i att läsa dessa skrifter påverkas branschen inte heller av dessa, och en ordentlig forskningstradition blir svår att bygga upp (Green 2006).

Påståendet om att byggbranschen är väldigt konservativ och har svårt att ta till sig innovationer är något som även Edelstam (VD på Miljöstrategi) lyfte fram. Han menar att exempelvis innovationer som rör arbetssätt och byggmetoder är svåra att implementera, då dessa är svåra att patentera. Det finns en rädsla i att andra byggbolag tar till sig dessa idéer istället, därför vågar bolagen inte satsa investeringar på liknande innovationer; det blir aldrig lönt att driva forskning och utveckling i processen då bolagen även går med relativt låga marginalvinster. Han nämner ändå:

”Skanska har dock varit intresserat av innovationer kring nya affärsmodeller. Det finns ett visst intresse för innovationer, men inte en tillräcklig vilja eller pengar för att få fram dessa” (Edelstam, VD på Miljöstrategi).

Detta citat kan således understryka påståendet, eller faktumet, att byggbranschen i viss mån kan sätta käppar i hjulen när det kommer till att implementera nya innovationer och hållbara lösningar inom hållbar stadsutveckling. Med detta sagt menar dock Edelstam (VD på Miljöstrategi) att det inom triple helix är svårast att engagera universitet och högskolor när det kommer till arbete med hållbar stadsutveckling, inte företag.

”Universiteten har inte riktigt förmått sig att samarbeta med oss på hållbara städer området, något jag önskar att de gjorde. Jag vill få till en bättre samordning med universiteten”
(Edelstam, VD på Miljöstrategi).

6. Slutsatser

I detta kapitel kommer jag att presentera de slutsatser som jag med hjälp av analysdelen och mina teoretiska ingångar har kunnat dra, samt på så sätt även besvara mina initiala frågeställningar:

- Hur arbetar Region Skåne och Stockholms Läns Landsting med hållbar stadsutveckling?
- I hur stor utsträckning använder sig Region Skåne och Stockholms Läns Landsting av, samt hur förhåller de sig till, öppen innovation i arbetsprocessen?
- Hur implementeras nya innovationer och tekniska lösningar inom hållbar stadsutveckling?

Jag kommer först att kort besvara mina forskningsfrågor för att sedan diskutera dessa lite mer ingående.

Varken Region Skåne eller SLL agerar själva som innovatörer på marknaden, utan har istället, på eget förmenande, tagit rollen som katalysator i innovationsprocessen; de vill initiera diverse samarbeten aktörer emellan. Ett exempel som knyter an till detta, och hur de arbetar med hållbar stadsutveckling, kan vara begreppet testbäddar. Här kan exempelvis en region agera innovationsupphandlare och testa nya lösningar, som sedermera möjligtvis kan exporteras via internationella samarbeten.

Både Region Skåne och SLL arbetar strategiskt med öppen innovation och har tagit till sig det i arbetsprocessen. Begreppet är centralt i många dokument och syftar mycket till diverse samarbeten och att öppna upp innovationsprocessen. Det är inte ovanligt att den offentliga sektorn ser till att initiera olika samarbeten och länka ihop olika parter. Arbete kring en stor global utmaning (exempelvis hållbar stadsutveckling) som engagerar många aktörer i olika samarbeten, som arbetar tillammans för att finna en lösning, kan ses som ett bra exempel på hur Region Skåne och SLL förhåller sig till öppen innovation. Även begreppet och arbetssättet kring triple helix är vanligt förekommande.

Testbäddar är också ett bra exempel på hur nya innovationer och ny teknik implementeras inom hållbar stadsutveckling. Som tidigare nämnt kan den offentliga sektorn eller ett större företag gå in och investera i ny, oprövad teknik för att sedan fasa in denna i exempelvis ett

projekt. Här får leverantören en första kund och referens, och kan sedermera möjligen expandera verksamheten om samarbetet visar sig bli lyckat.

I denna uppsats har jag studerat och analyserat hur Region Skåne och SLL arbetar med hållbar stadsutveckling, hur de förhåller sig till öppen innovation i arbetsprocessen samt hur nya hållbara lösningar och innovationer inom området implementeras. Allt eftersom mitt material har analyserats har det blivit allt tydligare att öppen innovation, utifrån mitt material sett, är ett uttalat förhållningssätt och begrepp i innovationsprocessen; detta då det verkar ha en central roll hos både Region Skåne och SLL, samt framhävs i många akademiska skrifter. Detta trots att öppen innovation har visat sig vara ett relativt nytt fenomen, har det alltså på relativt kort tid etablerats som ett populärt sätt att arbeta med innovation på. ”However, the evidence shows that open innovation has been a valuable concept for so many firms and in so many contexts, that it is on its way to find its final place in innovation management” (Huizingh 2011, s 2). Både Region Skåne och SLL verkar ha tagit detta till sig, då det talas mycket om att öppna upp innovationsprocessen. Det har dock även framgått att öppen innovation inte ses som en ändhållplats, utan det för närvarande bästa förhållningssättet till innovation. Hållbar stadsutveckling är ett uttalat styrkeområde, vars utveckling torde gå väl ihop med den öppna innovationsansatsen. Som jag skrev i inledningen bör det öppna arbetssättet kring innovation, som bjuder in flera olika parter till samarbete, vara väl anpassat till hållbar stadsutveckling som en av de stora globala utmaningarna; en korrelation mellan öppen innovation och hållbar stadsutveckling som grundar sig i en utmaning kan tänkas existera. Cooke & Eriksson (2011) nämnde exempelvis att detta gränsöverskridande arbete kring en gemensam utmaning hade för syfte att finna nya lösningar och innovationer, i ännu utforskade områden som de valde att kalla ”vita fält”. Ett konkret exempel på hur både Region Skåne och SLL arbetar kring detta är med testbäddar, där olika organisationer kan framföra sina behov och lösningar, under exempelvis så kallade ”matchmaking dagar”. Ett mål med dessa testbäddar kan vara att fasa in, testa och implementera nya idéer och innovationer inom, i detta fall, hållbar stadsutveckling. Något som också kan anses som ett vanligt sätt för det offentliga att stimulera innovationsprocessen, är att agera som den ”gode beställaren” via innovationsupphandling; de går in och investerar i exempelvis nya hållbara lösningar som första kund. Som Chesbrough (2003) diskuterade är det viktigt att hämta in extern kunskap, samtidigt som intern kunskap fasas ut och kommersialiseras. Detta för att effektivisera innovationsprocessen. För att önskad utveckling ska ske, kräver detta att det

kringliggande kunskapslandskapet erbjuder just kunskap, detta för att extern sådan ska finnas tillgänglig för aktörer och organisationer att internalisera (Roijackers et al. 2012).

En slutsats som kan dras i samband med att det gick att finna mer relevant information och material från Region Skånes sida, förutom att jag inte fick kontakt med någon representant från SLL, kan ligga i att den organisatoriska formen de båda organisationerna är uppbyggda på skiljer sig åt. Eftersom Region Skåne är en renodlad region har de bevisligen ett större ansvar när det kommer till den regionala utvecklingen: ”Regionerna är landsting med ett utökat regionalt utvecklingsansvar” (SKL, maj 2012). SLL, som landsting, har även de ett regionalt ansvar men det är inte lika stort. De har inte heller ett lika stort mandat som Region Skåne när det kommer till dessa frågor. Alltså kan faktumet att Region Skånes organisatoriska uppbyggnad och styrelseform skiljer sig från den i SLL, vara en bidragande faktor till att det bedrivs ett bredare och mer strategiskt arbete kring öppen innovation och hållbar stadsutveckling hos Region Skåne. Frågan är vilken form som bäst lämpar sig för detta arbetssätt, och om det kommer att bildas fler renodlade regioner i framtida Sverige om det visar sig bli en framgångssaga? Det kan dock även tänkas att denna slutsats inte är generaliserbar vid jämförande med andra regioner. Exempelvis är Halland också en renodlad region, men som jag nämnde i början var det svårt att hitta information om öppen innovation och hållbar stadsutveckling hos de mindre regionerna.

Som Green (2006) diskuterade har privata byggbolag och byggherrar fått mer makt i upprättandet av exempelvis hållbara städer, då marken det idag byggs på ofta är privatägd istället för kommunalt ägd. Detta är något som kan medföra byggherrarnas privata agendor i processen, där det möjligen kan vara så att de ser till sin egen vinning istället för exempelvis invånarnas eller miljöns bästa. Eftersom triple helix är ett vanligt arbetssätt kring öppen innovation och utvecklingen av hållbara städer, i både Region Skåne och SLL, kan detta skapa en viss problematik då byggbranschen har en central roll inom hållbar stadsutveckling. Det gick även att urskönja en tröghet hos byggbranschen när det kommer till att ta till sig och utveckla nya innovationer. För att ett gott samarbete kring triple helix-modellen ska upprättas bör aktörer från alla tre parter arbeta tillsammans, för att stimulera och effektivisera innovationsprocessen. Detta är något som exempelvis Roijackers et al. (2012) också diskuterar; det fundamentala samarbetet treenigheten emellan. Green (2006) diskuterar även hur faktumet att den privata sektorn har fått allt större inflytande påverkar boendepiserna i dessa nya stadsdelar, och att inte alla människor har råd att bo ”hållbart”. ”Ett perspektiv är att Sverige har ett för lågt bostadsbyggande i förhållande till behovet och att de bostäder som

byggs dessutom är alldeles för dyra” (Green 2006, s 19). Detta kan få en att börja fundera på om det verkligen byggs och utvecklas hållbara städer och stadsdelar? Återigen kan det tänkas att hållbarhetsbegreppet och olika tolkningar av det, kan få olika utfall. I gröna, nya och hållbara stadsdelar som i många fall kan visa sig vara för dyra för majoriteten att bo i, är det kanske endast den ekologiska hållbarheten och en grön profil som hållbarhetsbegreppet innefattar. Eftersom det kan leda till att många människor inte har råd att bo ”hållbart”, kan det knappast ses som exempelvis social hållbarhet. Sveriges Riksdag (2010) menar nämligen på att den sociala hållbarheten måste komma i uttryck, att alla mänskliga behov ska bli tillgodosedda samt att rättvisa förhållande för alla samhällsgrupper måste råda. Frågan och diskussionen kring hållbarhet och om det går ihop med en ökad tillväxt är en mycket komplex sådan.

Det har visat sig att både Region Skåne och SLL har antagit rollen som den ”gode beställaren” av innovationer, i form av exempelvis innovationsupphandling och testbäddar. Istället för att agera innovatör har dessa offentliga aktörer, på eget förmenande, tagit rollen som katalysator i innovationsprocessen; de hjälper till att initiera samarbeten och investerar i diverse hållbara projekt, för att på så vis få igång innovationsprocessen och implementering av nya innovationer. En innovation måste nämligen, för att per definition kallas detta, inneha ett kommersiellt värde samt vara något som är samhällsnyttigt. Samarbete aktörer emellan är något som kännetecknar öppen innovation, och något som bland andra Henning et al. (2010) och Huizingh (2011) diskuterar i sina texter. Ovanstående exempel på arbetssätt torde gå väl ihop med den öppna innovationsansatsen, då den i mångt och mycket inkluderar även triple helix-begreppet och eftersom de stimulerar innovationsprocessen får dessa även positiva effekter som når det regionala innovationssystemet. Samarbeten, gränsöverskridande arbete och gemensamma utmaningar som måste lösas, är enligt Cooke & Eriksson (2011) nära knutet till öppen innovation och hur regioner arbetar. Ibland kan jag dock, personligen, känna att sättet att arbeta på med innovation kan te sig något naivt. Är det verkligen så simpelt som att få ihop olika parter i diverse samarbeten, och på så sätt effektivisera innovationsprocessen? Givetvis inser även jag att det krävs mer än bara några möten, men det sätts verkligen fokus på samarbeten i olika dokument och andra källor. Region Skåne och SLL, samt en rad olika akademiska skrifter, antyder åtminstone att öppen innovation är på väg att bli innovation och här för att stanna, samt att det är en välanpassad metod för att uppnå målet om hållbara städer.

7. Sammanfattning

I denna uppsats har jag studerat och analyserat hur Region Skåne och SLL arbetar med hållbar stadsutveckling, hur de förhåller sig till öppen innovation i arbetsprocessen samt hur nya hållbara lösningar och innovationer implementeras inom området. Jag har valt ett mer generellt perspektiv där jag jämför dessa platser och arbetssätt med varandra, istället för att analysera specifika stadsdelar eller städer. Min teoretiska infallsvinkel i arbetet är teorin om öppen innovation; en teori och begrepp som har en central del i uppsatsen. Empirin till denna uppsats har hämtats från Region Skåne respektive SLL. Dokument har analyserats, men även intervjuer med personer som har en gedigen arbetslivserfarenhet inom området har genomförts. Jag har använt mig av kvalitativ forskningsmetod samt semistrukturerad intervjueteknik, vid insamlandet av min empiri.

Region Skåne och SLL arbetar med hållbar stadsutveckling, som är ett uttalat styrkeområde, på ungefär samma sätt, och de förhåller sig båda väl till den öppna innovationsansatsen; som de båda anammar. Varken Region Skåne eller SLL agerar själva som innovatörer i processen, på eget förmenande har de istället tagit rollen som katalysator i innovationsprocessen; de vill initiera diverse samarbeten aktörer emellan. Ett exempel på detta, och hur de arbetar med hållbar stadsutveckling, kan vara begreppet testbäddar. Här kan exempelvis en region gå in som innovationsupphandlare och testa nya lösningar via investeringar, som sedermera skulle kunna exporteras via internationella samarbeten.

Både Region Skåne och SLL arbetar strategiskt med öppen innovation i innovationsprocessen. Begreppet är centralt i många dokument och syftar mycket till olika samarbeten aktörer emellan, samt att öppna upp innovationsprocessen. Det är inte ovanligt att den offentliga sektorn initierar olika samarbeten och länkar ihop olika parter. Arbete kring en stor global utmaning (exempelvis hållbar stadsutveckling) som engagerar många aktörer i olika samarbeten, som tillsammans arbetar för att finna en lösning, kan ses som ett bra exempel på hur Region Skåne och SLL förhåller sig till öppen innovation. Triple helix är också ett centralt begrepp inom öppen innovation, och i arbetssättet kring hållbar stadsutveckling.

Testbäddar är även ett bra exempel på hur nya innovationer, teknik och idéer implementeras inom hållbar stadsutveckling. Den offentliga sektorn, eller ett stort företag kan investera i ny, oprövad teknik för att sedan implementera denna i exempelvis ett projekt som rör hållbar

stadsutveckling. Olika aktörer möts för att lägga fram sina behov och lösningar. Här får leverantören en första kund och referens, och kan sedermera möjligen expandera verksamheten om samarbetet visar sig bli lyckat, och på så sätt effektivisera innovationsprocessen.

Referenslista

Skriftliga källor:

Ahrne, Göran & Papakostas, Apostolis (2010) *Organisationer, samhälle och globalisering*. Malmö: Holmbergs.

Allmendinger, Philip (2009) *Planning Theory*. New York: Palgrave Macmillan.

Chesbrough, Henry (2003) *Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology*. Boston: Harvard Business School Press.

Chesbrough, Henry. Vanhaverbeke, Wim & West, Joel (2006) *Open Innovation: Researching a New Paradigm*. Oxford: Oxford University Press.

Cooke, Phil & Eriksson, Arne (2011) *White Spaces Innovation in Sweden – Innovation Policy for Exploring the Adjacent Possible*. Stockholm: VINNOVA.

Denscombe, Martyn (2010) *Forskningshandboken – För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB.

Denvall, Verner (2006) *Nytta & fördärv: socialt arbete i kritisk belysning*. Stockholm: Natur och Kultur.

Dörhöfer, Steffen. Prud'homme Van Reine, Peter & Tödtling, Franz (2011) "Open Innovation and Regional Culture – Findings from Different Industrial and Regional Settings" *Planning Studies* 19:11 1885-1907.

Edelstam, Mikael & Vogelmann, Helene (2011) <http://openinnovationplatform.se/page/2> 2012-05-23.

European Commission (1996) *En målinriktad sammanfattning av rapporten Hållbara städer i Europa till lokala myndigheter*. <http://ec.europa.eu/environment/urban/pdf/locsm-sv.pdf> 2012-05-23.

European Commission (2010) *Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*. Brussels: European Commission.

European Commission (2012) *Innovation Union Scoreboard 2011*. Belgium: European Union.

Google Scholar. <http://scholar.google.se/> 2012-05-23

Green, Anna (2006) *Hållbar energianvändning i svensk stadsplanering – Från visioner till uppföljning av Hammarby Sjöstad och Västra Hamnen*. Linköping: Unitryck.

Henning, Martin. Moodysson, Jerker. Nilsson, Magnus (2010) *Innovation och regional omvandling. Från skånska kluster till nya kombinationer*. Malmö: Region Skåne.

Huizingh, Eelko K.R.E (2011) "Open innovation: State of the art and future perspectives" *Technovation 31 (2011) 2-9*.

Lundquist, Karl-Johan & Olander, Lars-Olof (2009) *Tillväxt, cykler och kriser. Nationell omvandling och regional utveckling under tre decennier*. Lunds Universitet.

Lundquist, Karl-Johan & Olander, Lars-Olof (2010) *Growth cycles – Transformation and regional development*. Lund University.

May, Tim (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Minshall, Tim & Mortara, Letizia (2011) "How do large multinational companies implement open innovation?" *Technovation 31 (2011) 586-597*.

Näringsliv Skåne. <http://www.skane.se/sv/Webbplatser/Naringsliv-Skane-samlingsnod/Naringsliv-Skane/> 2012-05-23.

OECD (2008) *Open Innovation in Global Networks*. Paris: OECD Publications.

Region Skåne (2011) *Innovation Skåne – Tankar om en internationell innovationsstrategi för Skåne*. Malmö: Tryckfolket.

Region Skåne (2011) *En internationell innovationsstrategi för Skåne 2012-2020*.

http://www.skane.se/Upload/Webbplatser/Naringsliv/Dokument/IIFS%20Strategi%20Version%20Slutligt%20dokument%20Orginal%20Version_SV2012-2020.pdf 2012-05-23.

Region Skåne (2011) *Skåne – Europe's most innovative region in 2020*.

http://www.skane.se/Public/Naringsliv/Dokument/OpenInnovationArenas_Eng_20111103.pdf 2012-05-23.

Remneland, Björn (2010) *Öppen innovation*. Malmö: Liber AB.

Roijakkers, Nadine. Wim, Vanhaverbeke & Wang, Yuandi (2012) "Exploring the impact of open innovation on national systems of innovation – A theoretical analysis" *Technological Forecasting & Social Change 79 (2012) 419-428*.

Sveriges Kommuner och Landsting. <http://www.skl.se/> 2012-05-23.

Stockholms Läns Landsting. <http://sll.se/sll/templates/NormalPage.aspx?id=14> 2012-05-23.

Stockholms Läns Landsting (2007) *Begrepp inom regional utveckling – Vad betyder egentligen innovationssystem, kluster och trippelhelix?* Stockholm: EO Grafiska AB

Stockholms Läns Landsting (2010) *Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen – RUFSS 2010*. Sundbyberg: Alfaprint

Stockholms Läns Landsting (2012) *Villkor för forskning i Stockholmsregionen*. Stockholm: Autotech Teknikinformation AB.

Sveriges Riksdag (2010) *Uppföljning av statens satsning på hållbara städer*. Stockholm: Riksdagstryckeriet.

Thomassen, Magdalene (2007) *Vetenskap, Kunskap och Praxis – Introduktion i vetenskapsfilosofi*. Malmö: Gleerups.

Thurén, Torsten (2007) *Vetenskapsteori för nybörjare*. Malmö: Liber AB.

Tillväxtverket.

<http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/insatserfortillvaxt/flerochvaxandeforetag/regionalinnovationensarbeteochkluster/klusterinnovationssystemochnarliggandebegrepp.4.21099e4211fdb8c87b800017782.html> 2012-05-23.

Training Regions (2011) "Training Regions: Research and innovation for safety, security and sustainability of cities and regions" *Training Regions Research Strategy 2011-213*. Lund University.

UN. <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=25762> 2012-05-23.

UNECE. <http://www.unece.org/env/sustainabledevelopment/welcome.html> 2012-05-23.

Muntliga källor:

Edelstam, Mikael (2012-05-15) Intervju.

Kristjansson, Gudmundur (2012-05-18) Intervju.

Bilagor

Bilaga 1, Intervjuguide

1. Skulle du kort kunna beskriva hur din yrkesroll ser ut, samt vilka dina huvudsakliga arbetsuppgifter är? Även, hur är din relation till regionen/landstinget?
2. Arbetar ni strategiskt med öppen innovation?
3. Är hållbar stadsutveckling ett uttalat styrkeområde i er region/landsting?
4. Arbetar ni med öppen innovation på olika sätt, beroende på bransch/område, eller finns det ett övergripande arbetssätt som går att applicera på många olika områden? (exv. om arbetssättet kring utvecklingen av hållbara stadsdelar ser likadan ut som life science).
5. Vad vinner en region/landsting på att arbeta med hållbara lösningar? I detta fall hållbar stadsutveckling.
6. Har ni bra koll på hur andra regioner/landsting arbetar med liknande frågor? Finns det samarbeten regioner emellan inom Sverige kring dessa frågor?
7. Är ”triple helix-modellen” (samspel mellan akademi, offentlig verksamhet och näringslivet) vanligt förekommande som arbetssätt i er region/landsting?
8. Om ja (7), är någon part viktigare att engagera än andra?
9. Om ja (7), finns det någon part som är svårare att engagera i detta samarbete än andra?
10. Kan ni ge några exempel på hur nya innovationer och tekniska lösningar har implementerats inom hållbar stadsutveckling i er region/landsting?
11. Vilken roll ser ni själva att ni har inom hållbar stadsutveckling?
12. Är öppen innovation här för att stanna? Är det ett arbetssätt ni anser vara bäst (för tillfället) för att effektivisera innovationsprocessen och utveckla det regionala innovationssystemet?
13. Tror ni, och vill ni tro, att ert arbetssätt är unikt gentemot andra regioner? Eller hade ni hellre sett att det arbetades mer universellt och övergripande från en och samma modell?

14. Det pratas mycket om att regioner blir allt större och viktigare spelare i det ekonomiska spelet, och att en maktförskjutning från nationellt till regionalt har skett. Är detta något ni kan kommentera?